ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 13 АПРЕЛЬ. сешанба, № 24 (5.980). Сотувда эркин нархда

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ЎН ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси 14 апрель куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 13 апрель куни соат 9 дан соат 18 га қадар ва 14 апрель куни соат 8 дан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ИЖОБИЙ ЎЗГАРИШЛАРНИНГ ХАЛҚАРО ЭЪТИРОФИ

Шу йил 31 март куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов олий мактаб фанлари халқаро академиясининг фахрий аъзоси этиб сайланган эди. Москвада жойлашган ушбу даргоҳнинг Президиуми Ўзбекистон раҳбарини мамлакатда илм-фан ва таълимни ривожлантириш соҳасидаги улкан хизматлари учун, хусусан, кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ташаббускори ва ташкилотчиси сифатида ушбу унвонга сазовор деб топган. 12 апрел куни Халқаро академия президенти В. Шукшунов Ислом Каримовга фахрий аъзолик дипломини тақдим этди.

Россиялик меҳмон дипломни топширар экан, Ўзбекистонда ишлаб чиқилган ва амалга оширилаётган кадрлар тайёрлаш миллий дастури ўз мазмун-моҳияти ва аҳамияти жиҳатидан бемисл экани, унинг замонга мослиги ва ҳар қандай талабга жавоб беришини таъкидлади. Ўзбекистон раҳбарияти ўз олдига қўйган улкан мақсадларига таълим соҳасини кенг миқёсда ислоҳ қилиш ва кучайтириш орқали эришиш мумкинлигини яхши англаб етиб, бу борада барча имкониятларни ишга солмоқда. Бунда, айниқса, Президент Ислом Каримовнинг ўрни беқиёсдир, деди В. Шукшунов.

Дарҳақиқат, Ўзбекистондаги таълим соҳасида рўй берган ва бераётган улкан ўзгаришлар дунёнинг ҳеч бир мамлакатида кузатилмайди. Япония, АҚШ, Канада сингари ривожланган давлатларда ҳам ялпи миллий маҳсулотнинг 4-5 фоизи ёшлар таълим-тарбиясига қаратилади. Ўзбекистонда эса бу кўрсаткич 1998 йилда 7,6 фоизни ташкил этди. Жорий йилда уни 8,1 фоизга чиқариш режалаштирилган.

Президент Ислом Каримов халқаро академия дипломини қабул қилиб олар экан, бу ҳужжат Ўзбекистонда юз бераётган ижобий ўзгаришларнинг эътирофи эканини, илмнинг миллати бўлмаслигини таъкидлади. Ҳаёт — кураш, янги аср арафасида бу курашда кўп нарсани ақлий салоҳият ҳал қилади — фарзандларимизни ҳар томонлама баркамол қилиб вояга етказишга киришганимизнинг бош сабаби ҳам шу, деди Ислом Каримов.

XXI аср бўсағасида ақлий салоҳиятнинг, таълим соҳасига сарф қилинаётган маблағларнинг аҳамиятини англаб олиш қийин эмас. Япония, Жанубий Корея мисоллари шуни кўрсатдики, таълим соҳасига ётқизилган сармоя орадан маълум вақт ўтгач, жуда салмоқли самара беради. Шу боис мамлакатимиз ҳукумати янги миллий дастур ишлаб чиқиб, уни ҳаётга жорий қила бошлади. Ҳозир ишлаётганлардан ташқари, яна мингдан ортиқ касб-ҳунар коллежи ва икки юздан зиёд академик лицейлар қуриш режалаштирилган. Уларда дарс бериш учун юзга яқин тармоқ бўйича қарийб эллик минг нафар муаллим тайёрлаш кўзда тутилган. Қолаверса, янги илм даргоҳларининг самарадорлигини ошириш учун уларни керакли жиҳозлар билан таъминлаш ишига халқаро молиявий ташкилотлар жалб этилмоқда.

Шу ўринда Президентимиз таъкидлаган бир омилга эътибор қаратишимиз лозим. Ҳеч бир мамлакатда бошланғич ёки ўрта таълим даргоҳини тугатган ўсмирларнинг қанчаси ўз ўрнини топиб кетяптию, қанчаси бекор юргани жиддий тадқиқ этилмайди. Ваҳоланки, улар онги, тафаккури, дунёқараши энди шаклланаётган ёшлардир. Ўша пайтда улар очиқ денгиздаги кемага ўхшаб қолади — фойдали томонга бурилса, жамият ва давлат равнақи учун айни муддао, аксинча бекорчилик туфайли қинғир йўлларга юрса, кони зарар бўлади. Эндиликда мамлакатимизда бошланғич ёки ўрта таълимга эга бўлган ўсмирлар камида битта касбнинг эгаси ҳам бўлади. Бу эса, шубҳасиз, ёшларимизнинг ҳаётда ўз ўрнини топишида муҳим аҳамият касб этади.

Олий мактаб фанлари Халқаро академиясининг дипломини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, В. Голишев, Т. Рисқиев, Н. Жўраев, Бош вазир ўринбосари Ҳ. Кароматов иштирок этди.

(ЎзА)

Дунёда ўзбек заминига тенг келадиган заминнинг ўзи йўқ. Ўзбек деҳқонига тенг келадиган заҳматкаш ҳам дунёда топилмайди!

Ислом КАРИМОВ.

БИРЛАШГАН ЎЗАР

МУНОСАБАТ

Одатда минтақа миқёсида бирон бир учрашув ёки саммит ўтказиладиган бўлса, халқларимиз бу тадбирларни зўр қизиқиш ва иштиёқ билан кузатади. Чунки бундай учрашувларда муштарак мақсадларимизни рўёбга чиқариш борасида хайрли режалар белгилаб олинади, ҳамкорликдаги саъй-ҳаракатлар давом эттирилади. Шу маънода Ашгабадда Ўрта Осиё ва Қозоғистон давлат раҳбарларининг Оролни қутқариш халқаро жамғармасининг навбатдаги мажлисида нафақат Орол муаммоси, балки минтақа келажагини кўзлаб қабул қилган қарорлари, самимий учрашувлари тарихий аҳамиятга эгадир.

Аслини олганда бизлар, минтақа халқлари шу заминда асрлар давомида бирга яшаб, бир ариқдан сув ичиб оға-ини бўлиб кетган қондош, қардош халқларимиз, қадим-қадим замондан Мовароуннаҳр деб аталмиш бу заминда, барчамизнинг ота-боболаримиз юртга душман бостириб кирганда ёвга қарши ёнма-ён туриб курашганлар, яхши-ёмон кунларда бир-бирига мададкор бўлиб юрганлар.

Бинобарин, бизларнинг тарихимиз ҳам, тақдиримиз ҳам бирлашиб кетган. Бу — юртбошимиз айтганларидек, Аллоҳ таоло бизга берган азалий ва абадий насибамиздир.

Халқимиз ҳам бекорга «бирлашган ўзар» деб айтмаган. Бугунги кунда мавжуд муаммоларни биргаликда ҳал қилиш нафақат минтақавий, балки глобал аҳамиятга эга бўлиб бормоқда. Шу жиҳатдан олиб қарайдиган бўлсак, бизнинг азобли дардимиз — Орол муаммоси ўзбеку қозоқ, туркману тожик, қирғизлар ҳаёти ва тақдирига бевосита алоқадорлигидан ташқари, оламшумул аҳамият касб этади. Бинобарин, Оролбўйидаги экологик бўҳрон давлатларимизни бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилишга ундади.

Ашгабад саммитида Ўзбекистон раҳбари — Оролни қутқариш халқаро жамғармаси Президенти Ислом Каримов ўтган икки йил мобайнида минтақа давлатларининг саъй-ҳаракати натижаси ўлароқ Оролбўйида бирмунча ишлар амалга оширилганини алоҳида таъкидлади. Энг муҳими, Орол денгизи сатҳининг камайиши тўхтатилди. Ҳамкорликда ташкил этилган жамғарма эса 40 миллионга яқин нуфузли минтақада янги иш ўринлари очиш, аҳолини зарур дори-дармон билан таъминлаш борасида фаоллик кўрсатиб келмоқда. Айни чоғда Орол муаммоси ечими-

(Давоми 2-бетда).

КУЙЛАСА ЧОЛҒУСИ БИР, ЙИҒЛАСА ҚАЙҒУСИ БИР

Ўзбекистон — азал-азалдан бағри кенг, меҳри бутун, қолаверса, дарвозаси ҳам, дастурхони ҳам очиқ, дўсту қадрдонларига хайрихоҳ ва илтифотли юрт. Юртимизнинг беназирлиги шундаки, у ҳеч қачон миллат ажратмайди. Шу боис ҳам халқларимизнинг кўп миллатли эканлиги асло изоҳ талаб қилмайди.

Чунончи ўзбек ва тожик халқлари қадим-қадимдан ажралмас дўст, қон-қариндош. Шу маънода халқларимизнинг оҳорли бир гапини эсга оладиган бўлсак, ўзбегу тожик худди эт билан тирноққа ўхшайди. Девор-дармиён қўшничилиги — ҳамсоялиги кўз илғамас олис мозийга бориб тақалади.

Қардош тожик халқининг бобокалони беназир зот — Абдураҳмон Жомий ва ўзбек халқининг буюк шоири, давлат ва жамоат арбоби Мир Алишер Навоий ўртасидаги ўзаро дўстлик ришталарининг теранлигини айтасизми ёҳуд икки буюк халқнинг фарзанди сифатида машҳуру жаҳонликка юз тутган домла Садриддин Айний ҳаёти ва ижодини оласизми ё бўлмаса буюк шоирлар Ғафур Ғулом ва Мирзо Турсунзодаларнинг шиpу шакардай туйғулари пайваст топиб кетганлигини эслайсизми — буларнинг бари-бариси, юқоридаги фикрларимизни исбот кўзгусида намоён этади.

(Давоми 2-бетда).

МОМО ЕР

«Ва биз ерни тўшадик ва қандай ҳам яхши тўшагувчидурмиз биз»

(«Қуръон»и каримдан)

Аллоҳ амри ила яралди Дунё... Яралди Замину, яралди Қуёш. Ойу юлдузлар ҳам саф чекди қатор. Қушу куртлар, сувлар, шамол, булутлар, сервиқор тоғлару, дарахтлар, ўтлар Момо ер кўксини қилди ихтиёр. Ажаб... Даҳшатга тушаман сувларга боқиб. Жимиллаб, гувиллаб ётади улар. Бағрига бўронни яшириб ётар. Ложуворд осмонни яшириб ётар. Дунёнинг қақраган дудоқларига тириклик сувини бериб ётарлар. Қаҳру итоб ила тўфонлар қилиб, жонларни тасбеҳдек териб ётарлар. Бул сувлар гоҳ сокин, гоҳ ювошланар, гоҳ дарғазаб бўлиб, қайнаб тошадир. Лек чайқалиб сира тўкилиб кетмас, Момо замин деган улкан косадан...

Титроққа тушаман тоғларга боқиб. Улар оғир... Вазмин, сирли, залворли. Ҳоҳласа қуёшни қўйгудек тўсиб. Аммо Моможоним, улуғ тоғлар ҳам ғамгусор кўксингдан чиққанлар ўсиб...

Нозланиб юрадур қоракўз жайрон... Ҳусну латофатин қилганча кўз-кўз. Туёқлари кўксинг тешиб юборар... Шунда ҳам лом-мимсан. Сокин ётасан. Жонинг оғриса-да, демайсан бир сўз.

Йўлбарслар юрурлар сервиқор, кибор. Чангалида оҳу инграб, берар жон. Кўксингга томади қайноқ қизил қон. Гиёҳлар титраниб, сесканиб кетар. Ҳўрсиниқларингдан тоғ кўпчиб тушар... Шунда ҳам сен жимсан, жоним Моможон. Менинг сабрлигим, бешик, тўшагим, қурту қумурсқага бирдек кўрпасан. Кўзу кўнгилларнинг қақроқ чўлига ифорлар сепасан, райҳон экасан. Ажаб...

Асрларнинг боши кўксингда ётар. Ётар оғушингда не улуғ жонлар. Қўли очиқ кетган Искандар, Чингиз, боши кўкка етган не-не ҳоқонлар. Улар гўдак чоғи момиқ товонин кўзларингга суриб, суйиб ўпгансан. Сўнг қирлар қўйнида бошу кўзидан чучмома сепгансан, жамбил сепгансан...

Шундай... жумлайи жаҳонга мушфиқ онасан. Оқ ювиб тарайсан, берасан сутлар. Бағрингда тухумдан чиқиб полопон, бағрингда жон таслим қилар бургутлар.

Қушларга ризқу рўз берувчи ўзинг.
Дарахтлар томири кўксингда пинҳон.
Тўрт фасл тўрт тилда сўзлатиб, гуллаб,
куртакларга кўзлар бергувчи ўзинг.
Ҳатто кўксин чақмоқ йиртиб юборса, сенга
кўз ёшларин илинар Осмон!
Булутлар чўққингни ўпиб ўтарлар.
Саҳронгга соялар ташлаб ўтарлар.
Улуғ сувлар юзинг ювиб турарлар.
Мажнунтоллар сочинг ўриб қўярлар...

Арғумоқлар чопар ҳансираб, кишнаб, девона шамоллар етолмас унга. Булутлардай кўчиб, чиройли бошин индамай қўюрлар азиз кўксингга.

Оҳ, жоним онажон, қутлуғим Момом, боламга бешиклар ясаб ётасан. Фарзандларим қорда қолмасин дея, уйимга эшиклар ясаб ётасан. Бўлиқ донларингни дастурхонимга бўрсиллаган нонлар қилиб қўясан. Оғзимга минг турли ризқ илинасан. Сочларим сувингда ювиб қўясан. Қамишлар ўстириб, найлар тутасан. Дунёни тўлдира дея навога. Аршга сиғмаган дам мангу жой бердинг, ҳазрат Одам Ато, Момо Ҳаввога...

Бу қарзлар жонимни ўйиблар борар: сенга тутганим гул бўлдими ёлғиз? Унда қайдин пайдо қутлуғ кўксингда шунча жароҳатлар, шунча қонли из? Кўкдан садо келар нурга қоришиб: **биз Одам боласин қилдик мукаррам. Етти қат осмонни бахш этдик унга. Яралмиш заминнинг еттисини ҳам.**

Одам боласининг қусурлари мўл: ҳамон тўкиламиз, ё тўлмадикми? Момо Ер самога юзланиб ётар: **«Оё, биз ерни тўшак қилиб бермадикму?»**

II

«Тағин сен Канъон тепаликларидан бир тепаликда ўлтириб, «эй парвардигорим, дилимнинг меваси, кўзимнинг қорачиғи ўғлимни менга қайтариб бер», деб зорланиб турган ғамгин мўйсафиднинг ўғли бўлмагин.»

Юсуфни бозорга солди бу дунё:

Мана бу оқил қулни ким олади?
Мана бу ғариб қулни ким олади?
Мана бу нодир қулни ким олади?
Мана бу ҳайдалган қулни ким олади?
Мана бу латофатлик қулни ким олади?

Хиёнат қўлида титрайди қисмат. У зулмат кўксида бир қуёш эди. «Кичкина бўлса ҳам савол саволдир». «О, мени сотганлар, ўтга отганлар оғаларим эди — қориндош эди.» Ҳамон шу жумбоқдан қийналади жон. Ватанни сотарлар. Дўстни сотарлар. Кўксингда от ўйин пайдо қилишиб, сенга ўқ отарлар, олов отарлар.

Онага қилични сермаб бўларми? Онанинг юзига мумкинми урмоқ? Момо Ер инграниар: фарзандлар учун бормикан бундан-да улуғроқ гуноҳ?

Юсуф юзларининг гўзаллиги ҳам,
Юсуф кўзларининг гўзаллиги ҳам,
Сочларининг қаро-қаро тунлари,

(Давоми 2-бетда)

ВАТАН ИЛДИЗЛАРИ

- **Орол ва Бадайтўқайнинг бугунги манзаралари**
- **Кўпаяётган қирғовул ва оҳулар**
- **Буғига зарар етказган жарима тўлайди**
- **Мустақил фикрлаш — ҳаётга масъуллик**

Она табиат

Ўтган қишда об-ҳавони кузатувчилар Қорақалпоғистонда қор ёғишини бир неча марта ваъда қилишди, лекин қор ёғмади. Овчиларнинг ҳафсаласи пир бўлди, чунки қор ёғса тўқайдан питирлаб қирғовуллар учади, қуён излари ҳам қорда аниқ кўриниб туради. Шунда ов қилиш осон кечади. Аммо...

Бадайтўқай бундан мустасно. У давлат қўриқхонаси, бу ерда ўқ овози тугул қаттиқроқ йўталиш ҳам мумкин эмас. Устюртдаги Қоплонқир, Оролдаги Борса-келмас ва чўлдаги Қизилқум қўриқхоналари орасида ягона Бадайтўқайгина ўзининг зич ёввойи ўрмонлари ва ҳайвонот дунёсининг ранг-баранглиги билан ажралиб туради. Бир томонидан Қоратоғ тизмалари, иккинчи томонидан Амударё куршаб олган ўрмон билан адирни Кўкдарё ажратиб туради, бу жаннатмакон жой Қизил китобга тушган буғилар, қарчиғаю какликлар маконидир.

— Ҳозир насл кўпайтириш учун 14 буғини қўлда боқаяпмиз, аслида эса, уларнинг сони 120 дан ошиб кетди. Қўриқхонамиз майдони буғиларга торлик қилаяпти, — дейди қўриқхона директори Холбой Мамутов. — Аслида битта буғининг табиий ўтлоғи 150 гектар бўлиши керак эди. Қўриқхонамизнинг умумий майдони 6462 гектарни ташкил этганини ҳисобга олсак, тўқайзоримизнинг биологик имконияти 40 та буғини боқишгагина етади, холос. Ундан ташқари, 140 дан ошиқ ёввойи тўнғиз, қарийб 4000 бош қирғовул мавжуд, айтиш керакки, қўриқхона ўзининг биологик имкониятлари чегарасида турибди.

Қўриқхона ҳудудида ўн беш хил балиқ, шунча турдаги сут эмизувчи, юзга яқин хилдаги қушларни учратиш мумкин. Узоқ йили олиб келинган учта ноёб Бухоро оҳуси ҳозир йигирма бошга етди. Кўпайтириш мақсадида олинган оҳунинг олтитаси ҳозир «Зарафшон» қўриқхонасига кўрк бағишлаб юрибди.

Бадайтўқай нафақат ҳайвонот дунёси шунинг билан бирга ўсимлик дунёси билан ҳам машҳурдир. Бу ерда 167 турдаги турфа хил ўсимлик ўсади.

— Биологик имкониятлар чегараланган бўлса, нима, буғиларнинг туёқ сони камайтириладими? — деб сўрадим атай.

— Биласизми, агар кимда-ким буғига шикаст етказса, нақ 72000 сўм жарима тўлайди, шунинг учун уларнинг туёқ сонини камайтириш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас! Яқинда Қизилкум қўриқхонаси

(Давоми 3-бетда)

ЮРТИМИЗ БОҒЛАРГА БУРКАНСИН

Сўз-Олий Мажлис депутатларига

Ҳасан БЎРИЕВ, Тошкент аграр университети ректори:

— «Ўрмон тўғрисида»ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилгандан сўнг уч ярим ой вақт ўтди. Шу давр мобайнида хизмат юзасидан сафардами, сайловчилар билан учрашувдами — қаерда бўлмасин — мазкур қонун ҳаммани қизиқтираётганлигига ишонч ҳосил қилдим. Негаки, дарахт ўтқазиш, муътабар заминимизни боғларга буркаш удуми халқимизнинг азалий қадриятларидандир. Ўрмончилик иши, агар таъбир жоиз бўлса, жамият тақдирига даҳлдордир.

Тошкент аграр университети ўрмон хўжалигига кадрлар тайёрлаши сабабли ҳам биз ушбу қонун лойиҳасини ҳар томонлама ўрганиб чиқдик. Ўрмон хўжалиги кафедраси олимлари, талабаларимиз мазкур ҳужжат бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар, улар ичида энг маъқулларини қўмитага таклиф этдик.

Айни пайтда амалий ишларни ҳам унутганимиз йўқ. Ўқув даргоҳимизда 2 гектар майдонни ишғол этган жойда ўрмонбоп экинлар кўчатзорини вужудга келтирдик.

Хуллас, эртага очиладиган сессияда «Ўрмон тўғрисида»ги қонунни қабул қилсак, табиат ва инсон муносабатларини меъёрий йўлга қўйишда муҳим ҳуқуқий асосга эга бўламиз.

Турғун Ботиров, Чиноз туманидаги Амир Темир номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси.

— Олий Мажлиснинг навбатдаги сессиясида «Ўрмон тўғрисида»ги Қонуннинг муҳокама қилиниши ўрмончи ва боғбонларни беҳад қувонтирмоқда. Чунки унда ўрмонларни муҳофаза қилиш, улардан оқилона фойдаланиш, ҳосилдорлигини ошириш, ёнғиндан сақлаш вазифалари аниқ белгилаб берилади.

Қонуннинг 23-моддаси ўрмондан фойдаланувчилар ҳуқуқларининг кафолатларига бағишланган. Шу модданинг иккинчи хатбошиси «Ўрмондан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқларини бузиш оқибатида етказилган зарарлар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда шу ишда айбдор бўлган ташкилот, хўжалик ёки шахслардан ундирилади» жумлалари билан тўлдирилса фикр аниқ бўлади.

Қонуннинг 35-моддаси ўрмонларни кўпайтиришга бағишланган. «Ўрмонларни кўпайтириш, ўрмонлардан доимий фойдаланувчилар томонидан ҳудудларнинг сердарахтлигини ошириш, ўрмонларнинг нав таркибини яхшилаш, қимматли навли дарахтларни кўпайтириш ва эрозия жараёнларининг олдини олиш мақсадида махсус дастурлар асосида олиб борилади» дейилган жумлалардан сўнг хат бошидан «Ўрмонларнинг нав таркибини яхшилаш, қимматли навли дарахтларни кўпайтириш учун ҳудудларда яхши навли кўчатлар етиштирувчи ўрмон кўчатчилик участкаларини ташкил қилиш йўлга қўйилади» деб ёзилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Диққат: танлов!

«Қишлоқ ҳаёти» газетаси мамлакатимизда кечаётган улкан янгиланишлар, хусусан, қишлоқ жойларида амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни, меҳнаткашлар турмуши, фикр-ўйларида, тафаккурида юз бераётган ўзгаришларни теран очиб берган мақолалар, очерклар, фотолавҳалар учун махсус танлов эълон қилади.

Танловга тақдим этилган материалларда жамоа, фермер, ширкат хўжаликларида олиб борилаётган яратувчилик меҳнати, тадбиркорлар, мулк эгалари фаолияти, замондошларимизнинг маънавий қиёфаси, ислоҳотларни ҳаётга тадбиқ этишда учраётган муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари чуқур таҳлил этилиши, янгиланишлар моҳияти ҳаётий таъсирчан мисолларда очиб берилиши лозим.

Ғолиблар қуйидаги мукофотлар билан тақдирланадилар:

Битта биринчи мукофот — рангли телевизор.

Иккита иккинчи мукофот — диктофон.

Учта учинчи мукофот — мамлакатимизнинг энг гўзал оромгоҳига йўлланма.

Танлов 1999 йилнинг декабр ойида якунланади.

Барча ижодкорларни танловга таклиф этамиз.

«Қишлоқ ҳаёти» газетаси таҳририяти

КУЙЛАСА ЧОЛҒУСИ БИР, ЙИҒЛАСА ҚАЙҒУСИ БИР

(Боши 1-бетда).

Шундай экан, уни ҳеч қандай куч ажрата олмайди. Метиндек мустаҳкам дўстлигини, иродасини, эзгуликнинг бир ўзанидаги оқимини қандайдир ёт кучлар ўз манфаатлари томон оғдира олмайди. Бу дўстликнинг мустаҳкам қўрғони ҳар қандай синов ва имтиҳонларга бардошли.

Ботирхон ВАЛИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси.

***

Ўзбек билан тожикни асло ажратиб бўлмайди. Улар азалдан бир заминда яшаб, меҳнат қилиб келишади. Икки тилда гаплашишини ҳисобга олмаганда уларнинг деярли барча урф-одатлари, тўй-ҳашамлари, маъракалари бир хил. Бир-бири билан дўст-биродар, қуда-анда бўлиб кетишган. Хуллас, икки халқнинг бозори ҳам, мозори ҳам бир.

Ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги ҳамкорлик, тажриба алмашиш барча соҳаларда мавжуд. Бу айниқса истиқлол туфайли янада ривожланди, равнақ топди. Халқ хўжалигининг турли тармоқларида, маданият соҳасида буни яққол кўриш мумкин. Шоирларимиз, санъаткорларимиз ҳам халқлар дўстлиги, қардошлиги ва қон-қариндошлигини ўз асарларида тараннум этишиб, куйга солиб қўшиқ қилиб айтиб келишади.

Хуллас, бизнинг дўстлигимизга рахна солиб бўлмайди. Чунки муҳтарам Президентимиз таъкидлаганларидек, биз аслида икки тилда сўзловчи бир халқмиз. Илдизимиз ҳам, қонимиз ҳам ягонадир. Йиллар, асрлар ўтаверади. Лекин дўстлигимиз, биродарлигимиз бундан-да мустаҳкамланаверади.

Турсунбой АБДУЛЛАЕВ,
Бўстонлиқ туманидаги «Одил» фермер хўжалиги бошлиғи.

БИРЛАШГАН ЎЗАР

(Боши 1-бетда).

га йирик халқаро молиявий ташкилотлар, кўплаб хорижий давлатлар жалб қилинган.

Минтақавий ҳамкорлик мазкур ҳудуддаги давлатлар учун шунчаки интеграция удумига эргашиш эмас, балки ушбу мамлакатларнинг мустақиллик ва тараққиёт йўлига айланиб бормоқда. Минтақа давлатлари ҳозир жаҳон миқёсида бўлгани каби ижтимоий янгиланишларнинг, иқтисодий ислоҳотларнинг мураккаб жараёнини бошдан кечирмоқдаки, мазкур шароитда олдинга қўйилган мақсад ва вазифаларни бундан буён ҳам ҳамкорликда изчил бажариш учун биринчи навбатда минтақа тинчлик ва барқарорлик зарур.

Кўриб-билиб турибмиз: дунёмиз турли ташвиш, нотинчлик ва зиддиятларга тўла. Дам у ерда, дам бу ерда уруш олови ловиллаб турибди. Афсуски, бизнинг минтақамиз ҳам бу нотинчликдан холи эмас. Халқларимиз ўртасида қўшни Афғонистонда қарийб йигирма йилдан бери давом этаётган биродаркушлик уруши катта ташвиш туғдирмоқда. Дейлик, Тожикистонда узоқ давом этган нотинчлик вазияти бутун минтақамиздаги барқарорликка қанчалик таҳдид солганлигига ҳам барчамиз гувоҳмиз. Эндиликда бу ерда барқарорлик тобора мустаҳкамланиб бораётгани, мухолиф томонлар ўзаро тил топишаётганлиги албатта ҳаммамиз учун қувонарлидир.

Аслини олганда, минтақа доирасидаги ҳар қандай ўзгариш беиз йўқолмайди, бошқаларни ҳам бефарқ қолдирмайди. Шу нуқтаи назардан қараганда, Ашгабад саммити якунида Тожикистонда Россия ҳарбий базасининг қурилиши ҳақидаги масалага эътибор қаратилгани бежиз эмас. Тожикистонда, умуман минтақамизда тинчлик ва барқарорликнинг доимий ташаббускори ва тарафдори, тинимсиз курашчиси бўлиб келган Президент Ислом Каримов ушбу масалага Ўзбекистон ҳукуматининг муносабатини баён қилар экан, ҳар қандай саъй-ҳаракат энг аввало минтақадаги тинчлик, осойишталикни сақлаш, авайлаш ва мустаҳкамлашга қаратилмоғини алоҳида таъкидлади.

«Ҳар бир давлат ўз манфаати, хавфсизлиги, ҳудудий яхлитлигини ҳимоялаш нуқтаи назаридан келиб чиқиб, ҳар қандай давлат билан тегишли ҳужжат имзолашга ҳақлидир, — деди жумладан Ислом Каримов Ашгабад саммити якунида бўлиб ўтган матбуот анжуманида. — Бу ҳар бир давлатнинг суверен ҳуқуқидир. Лекин мен турли важлар билан Ўзбекистон ва Тожикистонни ўзаро низолаштиришга йўл қўйилмаслигини яна бир бор қатъий таъкидламоқчиман. Чунки айни пайтда мамлакатларимиз ўртасига нифоқ солиш илинжида тирноқ остидан кир қидираётганлар ҳам бор. Икки ўртадаги айрим тушунмовчиликлардан катта сиёсий капитал ишлашга, нафақат капитал ишлаш, балки четдан туриб бошқариладиган, узоқ вақтга чўзиладиган ва учинчи бир давлатга фойда келтирадиган можаро уюштириш илинжида бўлган кучлар ҳам йўқ эмас. Қатъий қилиб айтишим мумкин — бу қора ният ҳеч қачон амалга ошмайди. Зеро, биз ўзбек ва тожиклар икки тилда гаплашувчи бир халқмиз. Мамлакатларимиз ўртасида бирор тушунмовчилик пайдо бўлганда муносабатларни кескинлаштирмай, муаммони музокаралар йўли билан ечишга, ақл билан иш юритишга қурбимиз етади.

Энди ҳарбий база қурилишига келсак, табиийки, бу ерда турли саволлар туғилиши аниқ. Хусусан, бу борада икки масала пайдо бўлади. Биринчидан, бу база қандай мақсадларда тузилмоқда? Иккинчидан, у кимга ёки кимларга қарши қаратилган? Буни дарҳол изоҳлаш лозим. Ваҳоланки, бу тадбирдан кўзланган асл мақсад ҳозирча қоронғи бўлиб турибди. Бир нарсани таъкидламоқчиман, ҳеч бир давлат ўз тупроғида ўзга мамлакатнинг ҳарбий базаси очилишига рухсат беришдан ҳеч қачон фойда топмаган».

Шу ўринда Ўзбекистоннинг минтақада ялпи тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасидаги доимий саъй-ҳаракатлари бутун дунё аҳлига аёнлигини эслатиб ўтиш жоиздир. Марказий Осиё ҳудудини ядро қуролидан холи зона деб эълон қилиш ташаббуси билан чиққан ҳам, Афғонистондаги фуқаролар урушини фақат ва фақат тинч музокаралар йўли билан ечиш таклифи билан дунё ҳамжамиятига биринчи бўлиб мурожаат қилган ҳам Ўзбекистон раҳбаридир. Ўз вақтида мамлакатимиз Тожикистон ҳукумати ва унга мухолиф кучлар ўртасидаги низоларни тинч музокаралар йўли билан ҳал қилиш тарафдори бўлиб чиққан, томонлар ўртасида ярашув битими имзоланишига ҳам муносиб ҳисса қўшган эди. Шундай экан, орамизга раҳна солишга уринаётганлар бизнинг қардошлигимиз ва аҳиллигимиз минг йиллардан буён давом этиб келаётганлигини унутмасликлари лозим.

Ўзбек ва тожик халқлари тарихнинг барча давлатларида бирга бўлган, ёнма-ён қадам ташлаб, турмушнинг бор шодлигу ғамини бирга баҳам кўрган. Ҳозирга келиб дўстлигимиз ва қардошлигимизнинг янги даври юз очди. Мустақил миллат, ўз мустақил ватанининг эгаси бўлган халқларимиз тарихида, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, истиқлол тарихи, иқтисодий ва маънавий ривожланиш, жаҳон ҳамжамиятида ўз нуфузи ва муносиб ўрнига эга бўлиш даври бошланди. Юртбошимиз таъкидлаганларидек, эндиликда тарихни можаролар ва адоват эмас, балки халқлар ўртасидаги ҳамкорлик ва ишонч олға ҳаракатлантиради. Биз икки халқ ана шу ҳамкорлик ва ишонч йўлидан доимо бирга бораверамиз.

Аслиддин ОРТИҚОВ, (ЎзА).

ЖЎРА КАМОЛОВИЧ САИДОВ

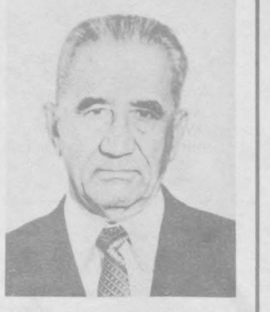

Ўзбекистон фани оғир жудоликка учради. Атоқли ботаник олим, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, давлат мукофотининг соҳиби, биология фанлари доктори, профессор Жўра Камолович Саидов 1999 йилнинг 9 апрель куни 89 ёшида вафот этди.

Ўлим сафимиздан ажойиб инсон, машҳур олим, илм-фаннинг фидойиси ва йирик ташкилотчисини олиб кетди.

Академик Ж.К. Саидов мамлакатимизда ўсимликлар морфологияси, анатомияси ва ўсимликлардаги физиологик жараёнларни ўрганди ҳамда ўсимликларнинг шўрланишга мослашиш қонуниятларини топишга эришди.

Унинг раҳбарлигида чўл-яйловларининг ҳосилдорлигини оширишнинг илмий назарий асослари исботланди ва фитомелиорация усулларидан фойдаланишнинг технологияси ишлаб чиқилди.

Академик Ж.К. Саидов ботаника фани соҳасида янги йўналиш — экологик анатомия, антэкология ва цитоэмбриология илмий мактабини яратишга асос солди.

Академик Ж.К. Саидов 1909 йилнинг 27 декабрида Қўқон шаҳрида таваллуд топган. 1932 йилда Самарқанд Педагогика академиясини битирган. Узоқ йиллар Самарқанд Қишлоқ хўжалиги институти директори, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги академиясининг академик котиби, Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг коллегия аъзоси ва кадрлар тайёрлаш бошқармаси бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ботаника институти директори лавозимларида фаолият кўрсатади. У умрининг сўнгги кунларигача Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ботаника институти директорининг илмий маслаҳатчиси лавозимида ишлади.

Ж.К. Саидов 200 га яқин илмий ишларнинг муаллифи, олий малакали илмий ходимларни тайёрлашга алоҳида эътибор берган. У барпо этган илмий мактабдан кўплаб фан доктори ва номзодлари бугун устознинг ишини давом эттирмоқда.

Академик Ж.К. Саидов илм-фан ва таълимни ривожлантиришдаги хизматлари учун бир қанча ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган.

Йирик олим Жўра Камолович Саидовнинг ёрқин хотираси халқимиз қалбида доимо сақланиб қолади.

И.А. КАРИМОВ, Э.Х. ХАЛИЛОВ, Ў.Т. СУЛТОНОВ, Т.А. АЛИМОВ, Т.Т. РИСҚИЕВ, Ҳ.С. КАРОМАТОВ, Т.Ж. ЖЎРАЕВ, О.А. АШУРМЕТОВ, А.А. АБДУЛЛАЕВ.

МОМО ЕР

(Боши 1-бетда)

Найдан-да ёқимли, нозик унлари...
Тишлари дур ила ҳусн талашган,
Қўлларин шамоллар ўпиб, силашган,
Бу тенгсиз заковат, ҳусн мардона
Яна ўз бағрингга қайтди-ку, Она!

Ҳамон улуғ тоғлар хаёл суради. Ҳамон гиёҳларинг хаёл сурар жим. Шамоллар кўксидан бир сас келади: мени сотган эди биродарларим...

Шундай бозорларни кўрган Момосан!

Қайдадир қуриса обиҳаётинг, одамлар не учун йиғламайдилар?

Биродари ўтса, боласи ўтса, одамлар не учун йиғламайдилар?

Жонажон дўстларин бир пулга сотса, одамлар не учун йиғламайдилар?

Йўлбарсин йўқотса, лочини ўлса, одамлар не учун йиғламайдилар?

Улар йиғлайдилар: амали ўлса, шон-шуҳрати ўлса, пуллари ўлса.

Атрофида товон ялаб юрувчи, хиёнаткор, пасткаш қуллари ўлса...

Ғалати дунё бу... Ғалати ғоят... Аллоҳ қаршисида қулмиз барчамиз. Аслида Момо ер — Ватан дуосин олиб улгурмоқлик эрур саодат...

Бағрингда туғилиб, ўсиб, улғайиб, яна қучоғингга қайтишни сезса, эҳтимол, ғаним ҳам дўстга айланар... Эҳтимол.. Шамоллар нохуш эсдилар. Феврал баданидан ўтиб кетди муз. Онага ўқ узмоқ мумкинми, иним? Сени шунча ғафлат чирмаб олдими, иблис вужудингга қутқу солдими? Биз сенга ишониб қўйдикми, ЭССИЗ! Шу ерда кўзимдан тирқирайди қон. Ўз-ўзимни ёмон кўриб кетаман. Моможон, бешигим, заминим, жоним, энди сенга қандоқ шеърлар битаман?

Бир бурда нон учун сотилмас ўзбек.
Бир ҳовуч пул учун бўлмас саргардон.
Бу жаҳолат учун, бу гуноҳ учун
Сен бизни кечирсанг бўлди, Онажон!

Асрлар томири қақшаб кетдилар. Соҳибқирон бобом куяр бетоқат: руҳни Эрк сувига чайқамоқ керак, Ватан озодлиги — шудир саодат...

Юсуфни бозорга солди бу дунё... Бу асли бир синов, имтиҳон эди. У пойини ўпган оғаларига кулиб турганича шундай сўз деди: «Эй биродарларим, сизлар мени қудуққа ташламадингизлар, балки мени тахтга ўлтирғиздинглар. Эй биродарларим, сизлар мени ғурбатга ташламадингизлар, балки мени подшоҳ қилдинглар».

Шундай азоблардан ўтгансан Ватан! Шундай қийноқлардан ўтдинг Момо Ер. Сен Эрк бешигисан, сабр шоҳисан, қисматлар ёзилган китобсан ахир!

III

«Ҳақиқатда ҳамма мўминлар бир-бирига биродардурлар».

Раҳмати Илоҳий осорига боқ: ҳаётсиз заминга қандай берди жон! **Муқаддас китоблар бешак муқаддас: Тавротми, Инжилми, Забурми, Қуръон! Замин ҳам ҳаммага етиб ортади, мўминлик, муслимлик қонимиздадир. Биз билган дунёга тош отма, ғаним: Оллоҳ қалбимизда жонимиздадир. Қара, Қуёш, Ойга, нурларин сепар, биз нурга юзини ювган авлодмиз. Муқаддас китобин сендан яшириб, қабрда асраган одамизодмиз! Бизни ер юзидан супурмоқ бўлиб, минг бор уриндилар, оқди дарё қон. Улар унутдилар: момомиз замин, бизни асрайверар отамиз Осмон!**

Момо Ер, сен шундай муқаддассанки, ибодат учун ҳам тупроқ берасан. Бошидан қуёшлар ўтмасин дея, соя-салқин деган япроқ берасан. Қара, гиёҳларинг қандай мўминлар... Бир-бирин қучоқлаб, тиллашиб яшар. Қушлар бозор қилар, дарёларингдан болачаларига сувлар ташишар. Дарахтларинг иноқ, шовуллаб турар, Аллоҳдан беамр узилмас япроқ. Кўнглимдан бир ёруғ сўзлар ўтади: Момо Ер мўминлар ичра мўминроқ. Мўминлар барчаси биродарлардир: зулм — руҳ дарахтин қуритар оғу. Қўлимиз узатсак бир-биримизга гуноҳларимиз ҳам тўкилар дув-дув... Мўминлик ҳамманинг қўлидан келмас: у зулм эмасдир, у ҳилм, карам. Бизни кузатурлар безовта, гирён: аввал, охир ўтган пайғамбарлар ҳам...

Бир куни Сулаймон пайғамбаримиз йўл олди чумоли водийси томон. Беҳисоб лашкардан митти жонларни босди қўрқув, босди беҳад ҳаяжон: «Уйга киринглар, ҳой, биродарларим, — деди бир чумоли ҳовлиқиб, шошиб. Мабодо Сулаймон аскари кўрмай, сезмай қолиб сизни кетмасин босиб.»

Ҳамон табассумлар қилар пайғамбар, юз тутганча танҳо қодир Худога: «Неъмату, шукрингдан бенасиб қилма, солиҳ амал бергин, зулмдан асра, умрим сероб айла мўлкўл дуога...»

Мўминга биродар бўлмоқлик учун, қалб иймон нурига чўмилмоғи шарт. Чумолига озор бермас мусулмон, меҳр булоғидан сув ичар дарахт.

Эй, ниқоб ортида турган ғанимлар! Муқаддас динимиз қилмангиз ҳаром! У бизнинг қонимиз, жонимиздадир. Бир-бирига зулм қилмас мусулмон. У киндик қонлари тўкилган замин увоғин кўзига суриб яшайди, саҳролар кўксига бағрида оққан савоб дарёларни буриб яшайди. У гўдак қўлига илк қадамданоқ бош ёрувчи тошмас, гуллар беради. Аёлин асрайди, нон-ризқ келтириб, Ватан хизматида тун-кун елади.

Кибордан олисда бўлади мўмин.
Кўзлари ҳаддидан ошиб кетмайди.
У ерни авайлаб-авайлаб босар,
Сўзлари ҳаддидан ошиб кетмайди.
Нафсига қул бўлмас, мунофиқ бўлмас...
Итларга Ватанин сотмайди.
Гўдагини гумроҳ қилмас ҳеч қачон,
Нафс оловига отмайди.
Подшоҳини ғийбат қилмайди мўмин.
У Аллоҳнинг ерга тушган сояси.
Мўмин эзгуликдир, сабрдир мўмин.
Мўмин — ҳақиқатнинг дояси.

Аллоҳ Ер юзининг ҳар бир жойини ибодат учун пок қилиб яратди. Ва ўзи хоҳлаган бандаларига шоҳлик рутбаси-ю, нурин қаратди.

Момо Ер, золимлар зулмидан сени танҳо қодир эгам — Аллоҳ асрасин. Қучоғингда жаннат меваси унсин, қалбларни ишқ деган булоқ асрасин.

Бир бурда нон учун сотилмас ўзбек,
Бир ҳовуч пул учун бўлмас саргардон.
Сенга зулм қилган бўлсак ногаҳон,
Гуноҳимиздан ўт, азиз онажон!

IV

«...Эҳсонлар ёрдамида дилларни қўлга кирит...»

Эҳсон, қай тахлитда бўлади эҳсон? Момо Ер эҳсонлар кутиб ётибди. Менинг қўлларимдан, менинг кўзимдан... Менинг қадамимдан, менинг изимдан... Мен унинг дилини овламоқ учун далага уруғлар сепмоғим керак. Бўлиқ буғдойзорлар шовуллаб турса, ризқ денгизи турса, чайқалиб кулиб... Гўдакларим юзи ширмой бўлади. Момо Ер қайтарар бирга минг бериб.

Самарқандда шундай боғбон бор эди. Ғанижон ота деб суярдик уни... Ташландиқ ерларни сўраб олди у. Ўзи бемор эди — хастаҳол эди. Қанд касал қўймасди зулукдек сўриб. Барибир боладек билмасди тиним. Шундай бир боғ барпо қилдики ота... Жаннатдан бир бўлак ташлаб кетди у. Жигаргўшалари — дарахтларининг кўзларини мангу ёшлаб кетди у. Шундай... ортимиздан қолсин эҳсонлар...

Эҳсон, қай хил рангда бўлади эҳсон? Кўзим кўзларингга ҳар куни тушар. Ҳар куни дийдоринг жонимга босгум. Моможоним менинг, хазинам момом, не хизматлар қилсам, эҳсонлар берсам сенга лойиқ фарзанд деган ном олгум... Гулларга ўрагим келади сени, сочларим супурги қилгим келади. Тоғларингга чиқиб, минг бир гиёҳнинг сирини Синодек билгим келади. Қуёш нурларини ҳовуч-ҳовучлаб, муқаддас бошингдан сепгим келади. Типратиконларинг қўлидан ушлаб, иним деб юзидан ўпгим келади.

Не қилсам, кўнглингни топаман, Она? Не қилсам асрайман ёмон кўзлардан! Сукут қилмай сўра, талаб қил, ёдлат, фарзандлик бурчини ўғил-қизлардан. Токи, кўкрагингдан оқ сутинг эмиб, оппоқ юзларингга тош отмасинлар. Гумроҳ бўлмасинлар, иблисни қучиб, бўғзи қадар гуноҳга ботмасинлар. МОМО ЕР! Сен энди дунёга юз очмоқдасан, ортдадир азоблар, ортдадир рўё. Табаррук заминим, жону-жаҳоним, эй замин аталмиш оқ сочли Момо!

* * *

«...Кўрсат жамолингни, сенга бир қарай» (7-143)

Ҳақ жамолин истар ҳар битта кўнгил. Ҳазрат Мусо беҳуш бўлиб йиқилди жисми билан қутлуғ Момо тупроққа. Онажон, сен уни оҳиста қучдинг, аъзойи баданинг тушиб титроққа. Ҳуш қайтди қалб билан. Тасбеҳ айтди тил. Сен унинг жисмини кўксингда тутдинг. Тур тоғи шодлигин қутлуғ май каби энтикиб шимирдинг, энтикиб ютдинг. Аслида яратган эҳсони-ку сен! Одам авлодига айланган нисор. Тоғларинг эҳсондир, сувларинг эҳсон, ҳаволаринг эҳсон, эҳсон эрур қор! Балки Ҳақ жамолин бир заррасисан — жисму жонимизни бағрингда тутган. Сенга тик боқмоққа зарра ҳаддим йўқ, тақдир китобини зарралар битган.

Эй муқаддас Ватан — жоним Момо Ер!

Мен Аллоҳ кўнглини олмоғим учун аввал сенинг дилинг овлашим керак. Ярадор оҳуинг оёқларини рўмолларим ила боғлашим керак. Илон заҳаридан обиноввотлар, қуш сутидан дарё қилмоғим керак. Қарғаларга салом сўзин ўргатиб, балиқлар тилини билмоғим керак.

Вақт келди. Шовуллар қалбларда дарё. Шунчаки яшамоқ бизлар учун ор. Эрк дея ёнмаган сўқир кўзларга Юсуф куйлагини суртмоқлик даркор. Икки қирғоқ аро чайқалар денгиз. Ватан ҳам қалб ичра чайқалиб турар. Шам ловуллаб ёнар. Ошиқ парвона шамнинг шуъласига ўзини урар. Сен-ку шам эмассан, Қуёшсан Ватан! Мен гоҳ баҳордирман, гоҳ ёз, гоҳ кузман. Сенга бор эҳсони — биргина қалбин индамай тутувчи қишлоқи қизман. Болалигим чопар тупроқларингда. Онам ҳамон сочим ўрмоқда тараб. Мен эса бир чексиз қувончга тўлиб, қуёшга чопаман, қуёшга қараб. Ҳамон югураман, майда сочларим... Гоҳ баланд тушаман, гоҳ паст тушаман. Кўксида Аллоҳу ёлғиз сен ила мен ҳамон ўшаман, ўша-ўшаман. **Бир ҳовуч тупроқ не, битта заррангни то абад ғанимга кўрмайман раво. Мен кимман: бор-йўғи битта соч толанг, битта оқарган соч толангман, Момо! Она, деб биз балки айтаверармиз, сен жим эшитасан, олмасдан нафас. Эй, жону жаҳоним, табаррук замин, сен ҳам мени «болам» дея олсанг бас!**

Шарифа САЛИМОВА

Кўклам дала юмушлари авж олиши билан янада кўркамлашди. Эрта эккан эрта ўради, деган мақолга амал қилган Сайхунобод туманидаги «Шўрўзан» ширкат хўжалиги деҳқонлари ҳам чигит экиш мавсумини якунлашаяпти. Майдонларга сара уруғ жойлаштирилаётир. Бунда Алишер Оқмуродов бошлиқ бригада заршунослари ғайрат кўрсатиб ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: 1. (Чапдан) бригада саркори Алишер Оқмуродов ва ширкат бош ҳосилоти Суннатилла Ўсаровлар плёнка остига чигит экилган ерларни кўздан кечиришаяпти. 2. Далаларда иш қизғин.

Баҳром ТЎРАЕВ олган суратлар. (ЎзА).

ЛАВЛАГИНИНГ ШАКАРИ ШИРИН-У ЮМУШИ ҚИЙИНМИ?

Ўтган йили Қорақалпоғистон бўйича қанд лавлаги экилган майдонлардан режадаги кўрсаткичга қараганда беш баробар кам ҳосил олинди. Бу экиндан катта фойда олиш ўрнига 65 миллион 230 минг сўм зарар кўрилди. Нафсиламбрини айтганда, ўнлаб, юзлаб гектар ер майдонларининг бир йиллик умри шамолга соврулди, қанд лавлаги етиштириш ишига панжа орасидан қаралди, агротехника қоидалари қўпол равишда бузилди. Пировардида Тўрткўл туманидаги «Пахтаобод», Беруний туманидаги «Олғабос», Амударё туманидаги «Наврўз», Хўжайли туманидаги «Амударё», Нукус туманидаги «Дарсон» хўжаликларида йиллик топшириқ аро йўлда қолиб кетди. Элликқалъа туманидаги «Бухон-Мерей» хўжалиги қанд лавлаги экилган 26 гектар ердан деярлик ҳеч нарса йиғиштириб ололмади. Бундай мисоллар оз эмас.

Луқма

Оғзи куйган қатиқни пуфлаб ичади. Бу ибордан келиб чиқадиган бўлсак, жорий мавсумда қорақалпоғистонлик лавлагикорлар экиш ишларида аллақачон отга қамчи босишлари, олис мамлакатдан келтирилган қимматбаҳо уруғни ўз вақтида тупроққа ташлашлари лозим эди. Шундай бўлаётирми?!

Йўқ, белгиланган 5 минг гектарга қанд лавлаги уруғи қадалиши лозим эди. Топшириқ энди 65 фоизга адо этилди.

Тармоққа дахлдор раҳбарлар, мутахассислар, ижарачи ва фермерлар! Вақт кетяпти. Вақт билан бирга кузда йиғиштириб олишингиз мумкин бўлган илдизмева, жамоангиз ҳамда оилангиз ғазнасига келиб тушадиган нақд фойда ҳам бой берилмаяптими?!

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ИХТИРОЧИ БЎЛИШ ФОЙДАЛИМИ?

Мамлакатимиз раҳбарияти Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки кунлариданоқ давлатимизнинг иқтисодий мустақиллигига эришишига ҳаракат қилмоқда. Бундай мақсадга эришишнинг энг муҳим омилларидан бири — иқтисодиётни илғор технологиялар асосида ривожлантиришдан иборат. Агросаноат мажмуи энг асосий соҳалардан бири бўлиб, унинг муҳим тармоқларидан ҳисобланган пахтачилик алоҳида эътиборни талаб қилади. Ушбу тармоқ тараққиётини жадаллаштиришнинг имкониятлари кўп. Бунга эришиш учун аввалги йиллардаги каби экин майдонларини янада кўпайтириш эмас, балки замонавий агротехника усулларидан самарали фойдаланиш, яхши натижа берадиган технология асосида дала ишларини механизациялаш ва шунга мувофиқ равишда қўл меҳнатини камайтириш йўли танлаб олинди.

Деҳқонлар, машинасозлар ва олимлар олдига худди ана шундай вазифалар қўйилган эди. Буларни ҳал этиш давомида Ватанимизда ғўзани плёнка остида ўстириш технологияси пайдо бўлиб, бу усул хориждаги пахта етиштириш усулларига нисбатан бир қанча афзалликларга эга. Уни қўллаш технологияси ва асбоб-ускуналарини республикамизнинг бир гуруҳ етакчи олимлари Ўзбекистон пахтачилик илмий тадқиқот институтининг маҳаллий филиали бўлган Андижондаги «Идрок-ЛТД» илмий-ишлаб чиқариш фирмасининг, «Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси», Давлат акциядорлик жамиятининг Андижон механика заводи, вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси мутахассислари билан ҳамкорликда ишлаб чиқдилар. 1994-95 йилларда Андижон механика заводида республикамизда биринчи марта тўрт ва саккиз қаторли «Андижон-1» ва «Андижон-2» сеялкалари тайёрланди, улар сўнгги вақтда чигитни плёнка остига экиш учун ишлаб чиқарилаётган сеялкаларнинг модели бўлиб қолди.

Журналист муаммо қўяди

Бир қанча хўжаликларда янги технологиянинг тажриба синови ўтказилган. Чигитни барвақт экиш, кўракни барвақт шаклланиши ва етилишини, ғўза тупларининг зичроқ жойлаштирилиши, кам меҳнат ва куч сарфлаш, шунингдек, сув, уруғлик ва ўғитнинг тежалиши янги усулнинг афзалликларидир. Пахта йиғим-теримининг натижаси ушбу усулнинг истиқболли эканини яққол исботлади — ҳар бир гектар ердан олинадиган ҳосил ўртача 15-20 центнер ошди. Шундан келиб чиқиб, муаллифлар гуруҳи сеялкаларнинг такомиллаштирилган моделларининг техник ҳужжатларини ва саноат намуналарини ишлаб чиқди. Бу сеялкалар Андижон вилоятидаги турли минтақаларда синовдан муваффақиятли ўтди. Янги усулни қўллаш айниқса обҳаво шароити ноқулай бўлган шимолий зоналарда ва сув тақчил бўладиган минтақаларда жуда яхши натижа берди. Муаллифлар жамоаси ўз ихтиролари учун Ўзбекистон Республикасининг патентини олди.

«Андижон технологияси» деб ном олган янги усулнинг амалда қўлланишида Вазирлар Маҳкамасининг «Ғўзани плёнка остида ўстиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида» 1996 йил 22 ноябрда қабул қилган қарори катта аҳамиятга эга бўлди. Ушбу қарорда янги усулни бутун республикамизда оммалаштириш жадвали белгиланди. 2000 йилга қадар чигит плёнка остига экиладиган майдонларни бир миллион гектарга етказиш мўлжалланган. Шу билан бир вақтда Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг талабномасига биноан машинасозлик корхоналарига янги моделдаги сеялкаларни зарур миқдорда ишлаб чиқариш юзасидан топшириқ берилди.

Шунга мувофиқ патентга

ВАТАН ИЛДИЗЛАРИ

(Боши 1-бетда)

12 бош буғу олди, илгари Тошкент вилояти ўрмон хўжалиги учун ҳам буғу жўнатган эдик. Ҳозир олимларимиз Бўзатов ва Мўйноқ туманлари ҳудудларидаги тўқайзорларда қўриқхона очиб, буғиларнинг бир қисмини шу ёққа кўчиришни тавсия этмоқда. Ўрмон хўжалиги қўмитаси билан Овчилик бошқармаси бир қарорга келсин-чи, шунга қараб иш қиламиз. Ер тақчил бўлмаганида, ўзимизнинг қўриқхонани истаганча кенгайтирар эдиг-а!...

Бадайтўқайни айланиб юриб, Йўлбошчимизнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асари, унинг **«Экологик муаммолар» қисмида айтилган: «Экологик хавфсизлик муаммоси аллақачонлар миллий ва минтақавий доирадан чиқиб бутун инсониятнинг умумий муаммосига айланган. Табиат ва инсон ўзаро муайян қонуниятлар асосида муносабатда бўлади. Бу қонуниятларни бузиш ўнглаб бўлмас экологик фалокатларга олиб келади»,** — деган фикрлар хаёлимдан кечди. Ҳа, Ватанимизнинг асосий илдизи — Она табиат. Унга беписанд муносабат — инсоннинг маърифатсиз эканлигидан далолат беради.

Қорақалпоғистон Бош овчилик бошқармаси энди ташкил этилаяпти. Асли-ку, шўро даврида ҳам республика Овчилик жамияти мавжуд эди-я, лекин хўжакўрсинга, унинг раҳбарлари ҳайвонот дунёсини сақлаш, асраш ўрнига уларни тезроқ Қизил китобга киритиш билан банд бўлишган; уларнинг изида яраланган табиат, сийраклашган ҳайвонот олами қолди, холос. Мустақиллигимиз шарофати билан биз хиёл ўзимизга келдик ва XXI асрга, рўй-рост айтадиган бўлсак, фарзандларимизга нимани мерос қилиб қолдириш ҳақида жиддий ўйлай бошладик...

Ўтган етти йил тарих учун қош орасидай гап. Аммо шу давр ичида жуда кўп ишлар қилинди. Мустақилликнинг дастлабки оғир йилларида ҳам қўриқхоналар, ундаги наботот ва ҳайвонот дунёсини кўз қорачиғидай асраш масаласи эътибордан четда қолгани йўқ. Шунинг учун ҳам камёблашиб қолган буғу ва бўлак жониворлар кўпаймоқда, олдинги ҳудудларга сиғмаяпти! Қандай яхши бу! Ахир, ёдимизда-ку: олтмишинчи йилларда ҳарбийлару «ўзимизники»лар тунда прожектор ёқиб, қандай архар овлашгани! Кийикларга қирғин солишгани!..

Бунда қандай хосият бор, билмайман-у, аммо айрим коммунист раҳбарлар оҳуларни ҳовлисида сақлаб, шу билан мақтаниб юришгани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Табиат эса, асл ҳолича гўзалдир.

Истиқлол сиёсати шуни англаб етишга бизни даъват этаяпти.

Саксонинчи йилларни бир кўз олдимиздан ўтказайлик. Мен қишлоқ хўжалигида инқирозли вазият юзага келганини айтаётганим йўқ. Бир эсланг: қўшқанот самолётлар бош устингиздан бутефосни қандай сепиб ўтар эди? Шўр босган ерга устма-уст минг хил дори солинмасмиди? Шу дорилар билан тўйинган меваларни ер, сувни ичар ва яна бу жараёнга табиийдек қарар эдик. Шундай эмасми, ахир?

Пахта яккаҳокимлиги билан боғлиқ бу зулм бугун ўтмишга айланди. Унутилмоқда. Ўша балолар кун сайин узоқлашиб бормоқда. Лекин унинг асоратлари-чи? Нега ҳамон сусткашмиз?

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқориғи Кенгеси навбатдан ташқари сессиясида Йўлбошчимиз: — **Ақлий салоҳияти катта мамлакатнинг келажаги буюк бўлади,** — деган эдилар. Табиийки, бунинг учун, яъни ёруғ келажак учун астойдил ҳаракат қилиш керак!

Аммо биз ҳаракат қилишга, тўғрироғи, оловдай ловуллаб яшашга нечундир унча шошилмаймиз.

Бизда «арқайин» деган сўз бор. Бунинг маъноси «аста-секин», «шошилмай», «бемалол», «масъулиятсиз», демакдир. Агар қорақалпоқ деҳқонидан: «Ҳорманг, ишлар қандай? — деб сўрасангиз: — Арқайин, — деб жавоб беради. Яъни: — Секин-аста бўлаяпти, — дейди у.

Бир куни ишдан кетган бир дўстим жуда севиниб уйга кириб келди.

— Мени табрикла, — деди у, — эсон-омон қутилиб олдим...

— Нимадан?

— Раисликни топширдим!

— Шунга табриклаш керакми?

— Муовин қилиб қўйишди-ку!

— Муовинликнинг нимасига бунча хурсандсан?

— Э, сен ҳаётдан орқада қолиб кетгансан! Муовин бўлган билан ҳеч нарса ютқазганим йўқ! Ҳаммаси аввалгидай, хизмат машинаси ҳам бор! Арқайин юраман-да!..

Арқайин, арқайин, арқайин! Қачонгача бу тушунча бахтимизни боғлаб туради? Йигит киши ёниб яшаш, ён-веридагиларни ҳам шунга ундаш ўрнига қачонгача хотиржамликка берилади?

Тошкентни бугун таниб бўладими? Андижон, Фарғона, Самарқанддаги ўзгаришлар-чи? Бухоро ва «Хива-чи? Узоққа бориб ўтирмай, ён қўшнимиз Хоразмга бир қаранг, бозор муносабатига ўтилганидан буён сира тинчлик билишмайди, елиб-югуриб меҳнат қилишади! Биз эса, арқайин — бир нарса олмоқчи бўлсак, бозор тарқаб кетгандан кейин борамиз...

Тўғри, аҳолини табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасида ҳукуматимиз хайрли ишлар қилмоқда. Ўтган олти йил ичида марказлашган тоза ичимлик суви билан таъминлаш яна 31 фоизга ўсди.

Ҳатто Оролбўйидаги олис қишлоқларга ҳам тоза ичимлик суви билан табиий газ кириб борди. Энг муҳими, денгиз сатҳи чекиниши олди олинди. Аму суви Оролга қуйила бошлади, Мўйноқда ҳатто сув тошқини содир бўлди. Бир вақтлар кўчиб кетганлар яна қайтиб Мўйноққа кела бошлади.

Орол бўйидаги яна 15000 гектар ерга турфа хил дарахт экилди, истиқлолдан кейин яшил қатлам 75000 гектарга етказилди.

Кеча Ашгабадда бўлиб ўтган Ўрта Осиё мамлакатлари ва Қозоғистоннинг давлат раҳбарлари саммитида ҳам Орол ва Оролбўйи шароити асосий масалага айланди. Йўлбошчимиз Ислом Каримов бу муаммо нафақат бир давлатнинг ёки минтақанинг, балки бутун дунёнинг фожиасига айлангани ҳақида гапириб, бу офатнинг зиёни уларга ҳам етиб бориши шубҳасиз, шунинг учун бу муаммони бартараф этишда қудратли давлатлар четда турмаслиги керак, деган фикрни айтдилар.

Йўлбошчимиз Европа иттифоқи давлатлари, жаҳон банки ва бошқа мамлакат ҳамда ташкилотларнинг бу борадаги саъй-ҳаракатини эътироф этиб, ҳамжиҳатликда қилиниши лозим бўлган навбатдаги ишларга эътиборни қаратдилар.

Ҳукуматимиз шунча ишлар қилаяпти, аммо бизнинг ўзимиз-чи? Нега ўзимиз «арқайин»дан нарига ўтмаймиз?!.

Бадайтўқайда мен шу ҳақда ўйладим. Ногоҳ хаёлимни Холбой бўлди:

— Биласизми, — деди у ғамгин тарзда, — биз термитлардан жабр кўраяпмиз...

— Ий-е, тўқайда термит нима қилади? Қолаверса, қушларга ундан яхши озуқа бўлиши мумкинми? Лотин Америка бекалари писта ўрнига термитларни қовуриб чақаяпти-ю, сиз термитлар жабр қилаяпти дейсиз?..

— Юринг, ўз кўзингиз билан кўринг...

Биз қўриқхона хизматчиси истиқомат қилган, олтмишинчи йилларда тикланган иморатга кириб бордик.

— Термитлар дастидан бу оилани кўчиришга мажбур бўлдик, — деди у. — Палакатни қандай қириб ташлашни билмаяпмиз. Мана бу уйни қаранг.

Бу — термит дегани уддабурон зараркунанда эканлигини азалдан билар эдим, лекин бу қадар ваҳший деб ўйламаганман: ёғочларнинг ўзи тугул ҳатто бўёқларигача еб тугатган. — Тўрт хонали уйнинг уч хонасини улар кемириб бўлишган, шифт деворга омонатгина илиниб турар эди...

Бундан, ўн икки йил муқаддам, «Нукусдан термит чиқибди ва улар Қизилқум томондан бостириб кириб, уйларни кемираётибди», — деган гап тарқалган. Ўшанда ўрганганман: собиқ шўро мамлакатида термитнинг олтита тури бўлган, шунинг тўрттаси Ўрта Осиё Республикаларида ҳам учрайди. Улар чумолига ўхшайди, лекин ранги бошқача, шунинг учун «оқ чумоли» деб аталади...

Агар, ишонсангиз, шу термитлар одам бўлганида, ақидапараст, экстремистлардан асло фарқ қилмас эди. Билган иши — кемириш, зарар етказиш!..

Хўш, бу балодан қандай халос бўлиш мумкин?

Нукусда олимлар билан учрашиб, шу ҳақда сўрадим. Республика карантин маркази раҳбари Пўлат Олломурадов шундай дейди:

— 1986 йили собиқ СССРда дон танқислиги бўлиб, четдан дон маҳсулотлари келтирилди. Бизнинг Нукус пиво заводида ҳам арпа етишмай қолган, шунда қайсидир заводдан қирқ тонна арпа олиб келинди. Арпа чет эл маҳсулоти бўлиб, у чегарада карантин ишловидан ўтказилган, тоза бўлиши керак эди, лекин акси бўлиб чиқди. Заводга арпа олиб келинган ўша халталар икки-уч ой ичида илма-тешик бўлиб қолди. Сабабини билиш учун ҳукумат топшириғига кўра тадқиқот ўтказдик. Маълум бўлишича, арпага карантин ишлови берилаётган пайтда ўзини муҳофаза қилишга кўниктирилган майда қўнғиз ўргимчаклари аралаштириб юборилган экан. Қани энди уни даф этиб бўлса! Улар ҳам термит сингари очкўз, ҳатто пишган ғиштларни кемириб ташлайди...

Ўша йили арпа олган деярли барча заводларда ҳамон бу муаммо бўлиб турибди...

— Бу ҳам ёмонлик қилишнинг бир тури бўлса керак-да?!

— Албатта. Кўраяпсиз-ку, осойишталигимизга қандай таҳдид қилинаяпти! Шунга ўхшаш ғанимлик-да. Демак, дунёга ҳамиша ҳушёр боқишимиз керак бўлади!

— Бадайтўқайдаги термитларни нима қилса бўлади?

— Унинг чораси йўқ эмас, лаборатория хулосаси шундайки, махсус газ билан ишлов берилса, бас!

Эшитмаган гапинг эл орасида оз эмас, дегани шу бўлса керакда. Мен Она Ватан илдизларини табиат қўйнидан излаб, буғую қирғовул сингари беозор, гўзаллик тимсоли бўлган оҳулар изидан юриб, термитлар сингари маҳлуқотни учратдим ва англадимки, ҳеч қачон, ҳеч бир нарса курашсиз қўлга киритилмайди. Шунинг учун ҳар бир неъматни қадрига етиш, уни ёмон кўзлардан асрай билишимиз керак...

Ўрозбой АБДУРАҲМОНОВ,
қорақалпоқ ёзувчиси.
Ғ. ҲОТАМОВ таржимаси

ЧИГИТ ЕРГА ТУШДИ,

Энди уни бир текис ундириб олиш, тўла гектарлар ҳосил қилиш учун нималарга эътибор бериш керак? Деҳқон олдидаги шу кундаги асосий вазифалар нималардан иборат?

Ушбу саволларни бежиз ўртага ташламаяпмиз. Негаки, баҳорнинг ҳозирги палласи об-ҳаво тез-тез ўзгарадиган давр. Бир кун қуёш чарақласа, эртасига ёмғир қуяяпти. Кеча ёки ўтган куни чигит тушган жой қатқалоққа айланаяпти. У уруғнинг бир текис униб чиқишига тўсқинлик қилмоқда.

Холисанилло айтганда табиат бу йил деҳқонга олдинги йилларга қараганда кўпроқ қарашмоқда. Эрта кўкламдаёқ ҳаво мўътадиллашиб ернинг обитобига келиши чигит экишни кечикмай бошлаш имконини берди. Далаларда мавсум юмушлари жадал тус олди. Мўл ҳосил етиштиришга астойдил бел боғлаган миришкор вақтни бой бермай ҳаракатини қиляпти.

Амалдаги йилда мамлакатимиз экин майдонларининг 1.505 минг гектарида оқ олтин етиштириш режалаштирилган. Шунинг 305 минг гектарида пахта андижонликлар усулида етиштирилади. Жонажон Ўзбекистонимизнинг тўрт миллион тонналик оқ олтин хирмонини тиклаш кўп жиҳатдан бугунги вазифаларнинг муддатида ва сифатли адо этилишига боғлиқ. Эрта эккан эрта ўради деган мақол бежиз айтилмагани олдинги йилларда илғор жамоаларда кўп исботланган.

Долзарб мавзу

Шу йил ўн иккинчи апрелга қадар республикамизда пахтага ажратилган далаларининг 585300 минг гектарига барака уруғи тушди. Унинг 181700 гектарига чигит плёнка остига экилди. Бунда Андижон, Бухоро, Навоий ва Наманган вилоятлари пахтакорлари олдинда боришмоқда.

— Қатқалоқ босган жойларни юмшатиш учун биринчи навбатда мотига қилиш керак, — дейди Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги пахтачилик бошқармаси бошлиғи Абдураззоқ Қаюмов. — Сўнг ер бетига оз-оздан чириган гўнг солиш лозим. Чигит эрта экилган майдонларда, ниҳол йигирма беш фоиз бўй кўрсатган далаларда дарҳол культивацияни бошлаш даркор. Шунингдек, вақтни ўтказмай ягана қилиш, чопиқдан чиқариш, суғориш ҳам тўлиқ кўчат олишни таъминлайди.

Иккинчидан, илғор усуллардан самарали фойдаланиш ҳам ҳосилга ҳосил қўшади. Масалан, плёнка остига чигит экиб пахта етиштирилганда ҳосил оддий усулга нисбатан бир ой эрта етилади. Ҳосилдорлиги камида 4-5 фоизга ортади. Хитой, Греция, Испания каби давлатларда бу усул кенг қўлланилмоқда, натижада мўл ва сифатли хом ашё, яхшигина даромад олинмоқда.

Дарҳақиқат, плёнка остига чигит экиш афзаллигини чуқур англаган, моҳиятини тушунган деҳқонлар республикамизда ҳам оз эмас. Улар ҳосилдорликни 45, ҳатто 50 центнергача кўтариб бу борада ўзига хос мактаб яратишди. Бундай фидойи, уста пахтакорлар тажрибасини кенг ёймоғимиз лозим.

Мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотлар тобора чуқурлашмоқда. Жамоа хўжаликлари ширкат, пайчилик хўжаликларига айлантирилаётир. Ерлар оилавий пудратчиларга тақсимлаб бериляпти. Ўз-ўзидан равшанки, ер эгаси бўлган деҳқон бундан буёғига кам харажат сарфлаб кўпроқ фойда олишни ўйлайди. Чунки топгани ҳам, йўқотгани ҳам ўзиники. Бу — табиий, бу бозор қонуни.

Кам харажат эвазига эртаги мўл ҳосил йиғиштиришнинг бош омили чигитни дастлабки экишдаёқ тўла ундириб олишдир.

Шу ўринда яна бир мулоҳаза. Баъзан шундай гапларни эшитиб қоламиз. «Режани бажардик, аммо олинган даромад харажатини қопламади». Хўш, нега шундай? Турли сабабларга кўра уруғликнинг қайта-қайта экилиши, чигит меъёридан икки-уч баравар сарфланиши қўшимча харажатни бошлаб беради. Гоҳида шундай ҳоллар учраганки, уруғлик етмай техник чигит ҳам экилаверган. Натижада ғўза ўстирилаётган майдонлар экин ривожланиши эрта, ўрта ва кечикаётган қисмларга бўлинган. Агротехника тадбирлари шунга қараб алоҳида-алоҳида ўтказилади. Бир иш икки бўлади. Қўшимча меҳнат, ортиқча харажатлар кўпаяди. Буниси ҳам майли, эрта кузда битта даланинг у четида пахта қийғос очилганда бу ёғида кўсаклаш жараёни кечади. Оқибатда йиғим-терим кечикади. Энг ачинарлиси, терим ёғин-сочинли кунларга чўзилса ҳосилнинг маълум қисми пайкалларда қолиб кетади. Топширилган хом ашёнинг маълум қисми паст навларга қабул қилинади. Бундан ҳеч ким ютмайди. Миришкор эрта баҳордан то ҳосилини йиғгунча меҳнат қилдими, шунга яраша манфаатини ҳам кўрсин.

Апрель ойининг биринчи ярми ниҳоясига етмоқда. Ҳамал ойи экинларнинг амал оладиган пайти. Шунинг учун плёнка остига уруғ ташлаш ишлари иложи борича икки-уч кун ичида, очиқ майдонларда йигирма бешинчи апрелгача тугалланса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ҳозир деҳқон учун энг масъулиятли пайт. Умид билан эккан уруғи бехато униб чиқиши унинг ғайрати, билими, тажрибасига боғлиқ. Бўлиқ кўчат олинган жойда парвариш яхши кетади, экин бўлар-бўлмасга касалликка чалинмайди. Ҳар туп ғўзада кўсаклар сони ошишига эришилади. Демак, кузда йиғиштириладиган ҳосил баракасини бугунги ҳаракат белгилайди.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ДАШНОБОД: ШИРИН-ШАКАР АНОРЛАР ҚАНИ?!

Дашнобод анорлари! Ўзининг ширинлиги ва донасининг катталиги жиҳатидан бир пайтлари нафақат мамлакатимизда, балки қўшни давлатларда ҳам маълум ва машҳур эди. Ушбу анорлар бир неча марта нуфузли кўргазмаларнинг юксак унвонларига ҳам сазовор бўлган. Унинг бир донаси бир килодан ошиқ тош босгани ҳали-ҳали кўпчиликнинг ёдида.

Лекин кейинги йилларда Дашнобод анорлари ўз шуҳратини йўқотяпти. Ҳосилдорлик йилдан-йилга камаймоқда. Хуш, бунинг сабаблари қаерда? Олдини олса бўладими?..

Сариосиё туманининг «Дашнобод» жамоа хўжалиги мамлакатимиздаги анор етиштирадиган саноқли хўжаликлардан бири ҳисобланади. Хўжалик иқлим ва об-ҳавоси ҳам анор етиштиришга мос. Айтишларича, Дашнобод анорларини бошқа жойда етиштирса кўнгилдагидек ҳосил бермас эмиш. Бу ҳам ўзига хос сир-синоат бўлса, ажабмас.

Аммо мана иккинчи йилдирки, хўжалик ҳудудидаги анорлар ёппасига касалланмоқда. Ҳосил чўғи ҳам кўнгилдагидек эмас. Касаллик эса йилдан-йилга хуруж қиляпти. Бурноғи йили 20-30 фоиз анор қуртдан зарар кўрган бўлса, 1998 йилида 70-80 фоиз ҳосил яроқсиз ҳолга келган Унинг олдини олиш имконияти бўлмаяпти. Маблағ етишмайди. Қурт эса

Далил ва таҳлил

анорларга катта зиён етказмоқда. Хўжалигимизда 600 гектар анорзор мавжуд. Биз 1997 йили анор қуртини бартараф этиш учун 4 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфладик. Афсуски, бу оз. Бизга 30-40 миллион сўм пул зарур. Йил давомида ўсимликни 2-3 маротаба ОПВ-1200, Арриво, Тальстар, Курель-Д, Сумма, Альфа билан дориладик, холос. Биласизми, ушбу ва бошқа препаратлар билан 7-8 марта ишлов берсаккина касалликни олдини олса бўлади. Бошқа имкон ҳам, илож ҳам йўқ. Бизга маблағ зарур. Иш шу тарзда давом этаверса, ишончим комилки, 1-2 йил ичида Дашнобод анорлари буткул тамом бўлади.

— Анор қурти бир йилда 4-5 марта авлод беради, — дейди хўжалик бош агрономи Нурмуҳаммад Каримов. — Энг ёмон томони шундаки, бу қурт — анорнинг «бурни»га тухум қўяди ва кўпаяди. Ҳосил етилган сайин анорнинг доналари кулсимон бўлиб, чирий бошлайди. Ўтган йилда кичкина бир тажриба ўтказдик. Яъни, ҳар бир анорнинг «бурни»га лой суртгандик, оз бўлса-да, ўз самарасини берди. Лекин гектар-гектар анорзорларни бу усул билан асраб қололмаймиз-ку! Бизга тез таъсир қилувчи ва қуртни ёппасига йўқ қиладиган дорилар даркор.

Хўжалик ҳудудида мева ва сабзавотни қайта ишлайдиган «Саховат» ҳиссадорлик жамияти мавжуд. Афсуски, бу корхона раҳбарлари ҳам ўз билганларидан қолишмайди. Анорни имкон қадар арзонбаҳода сотиб олишга ҳаракат қилишади. Мана, икки йилдирки, хўжалик ушбу корхонага топширган маҳсулотнинг пулини ололмай сарсон-саргардон.

— «Ўзмевасабзавотузумсаноатхолдинг» компаниясига қарашли бўлсак-да, бу компания бизга ҳеч қандай ёрдам кўрсатмаяпти, — дейди афсус билан хўжалик бош иқтисодчиси Сувонқул Абдураҳимов. — Оддий мисол: улар бизга мих, қоғоз, қоп, яшик етказиб беришлари керак. Афсуски, шу нарсалар ҳам йўқ. Шундай бўлгач, биз нима ҳам қила олардик? Юқорида тилга олинган «Саховат» ҳиссадорлик жамиятини ихтиёримизга беришганда бугунгидек исрофгарчилигу оворагарчиликлар бўлмасмиди? Ҳартугул, ҳосилни имкон қадар қайта ишлаб, халқимизга етказиб берардик-да.

Хуллас, ечимини кутаётган муаммолар кўп. Касалликка қарши тезда чора-тадбирлар кўрилмас экан, Дашнобод анорларнинг шуҳрати йўқолади. Буни тиклаш учун эса яна кўп йиллар керак бўлади. Мутасадди ташкилот раҳбарлари ва «Ўзмевасабзавотузумсаноатхолдинг» компаниясидаги мутахассислар шуни чуқурроқ ўйлаб кўришса ёмон бўлмасди.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ.

Усмон Юсупов туманидаги «Жейнов» пахта тозалаш заводи ҳиссадорлик жамияти ишчи-хизматчилари қарийб 29 минг тонна хом ашёни дастлабки қайта ишлаб, сифатли тола ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаш учун барча имкониятларни ишга соляптилар. Корхонада ишлаб чиқарилаётган тола ўндан зиёд хорижий давлатларга жўнатилмоқда. Аёллар йилида корхонада меҳнат қилаётган хотин-қизларга зарур шарт-шароитлар яратиш борасида кўплаб тадбирлар кўриляпти.

СУРАТДА: моҳир ишчилардан Фароғат Чўлиева ва Нодира Ҳамидовалар.

Ш.СУЛТОНОВ олган сурат.

эгалик қилувчи «Идрок-ЛТД» фирмаси «Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» давлат акциядорлик жамияти билан лицензия шартномаси тузди. Бу шартномага мувофиқ корхона фирманинг техник ҳужжатлари ва патентлари асосида шундай сеялкаларни фақат ўзи ишлаб чиқариш ҳуқуқига эга бўлди.

Янги технологияни республика миқёсида жорий этиш учун асос солинди. 1997 йилда Ўзбекистоннинг турли вилоятларида 200 минг гектардан ошиқ майдонда плёнка остида етиштирилган пахта ҳосили териб олинди, ҳосилдорлик ўртача 10,5 центнер ошди.

Муаллифлар жамоаси ўзлари яратган технологияни такомиллаштириш бўйича ишни давом эттирдилар. Давлат буюртмаси асосида, Фан ва техника Давлат қўмитаси билан тузилган битим бўйича «Андижон» туркумидаги бир қанча янги ва такомиллаштирилган сеялкалар ясалди, синаб кўрилди, сўнг эса кўплаб ишлаб чиқариш учун Андижон механика заводига берилади. Барча ишланмалар учун патент олинган.

Бироқ, лойиҳа давлат томонидан қўллаб-қувватланишига қарамасдан, «Идрок-ЛТД» илмий-ишлаб чиқариш фирмаси бир қанча қийинчиликлар билан тўқнашди. Фирма ушбу ишланмаларга эгалик қилиш ҳуқуқига эга, бу ҳуқуқни Ўзбекистон қонунлари ҳимоя қилади. Шунга қарамай, Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиққанидан сўнг чигитни плёнка остига экиш усули бўйича «қўлбола технологиялар» пайдо бўла бошлади. Бир қанча вилоятларнинг машинасозлик корхоналарида ихтиро муаллифлари билан ҳеч қандай лицензия асосида шартномалар тузилмасдан Андижон механика заводида ишлаб чиқариладиган сеялкаларга ўхшаш сеялкалар кўплаб ишлаб чиқарила бошланди.

«Ихтиролар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида»ги қонунда белгилаб қўйилган интеллектуал мулк ҳуқуқи бузилди. Бундан ташқари, янги сеялка ғояси ҳам зарар кўрди, чунки агрегатларни ишончлилик ва функционал имкониятларига зиён келтирган ҳолда уларни конструкциясига айрим ўзгартиришлар киритилди. Натижада, бундай сеялкаларни қўллаётган деҳқонларнинг ихтиро ҳуқуқларининг нозик томонларини тушунмасликлари оқибатида янги технологиядан норозиликлар пайдо бўла бошлади.

Ушбу корхоналарнинг раҳбарлари аввалида ўз ҳаракатларини ноқонуний эканлигини билмаган бўлишлари мумкин. Бироқ «идрок-ЛТД» фирмаси бир неча йилдан буён ўзларининг «муносабатни қонунлаштириш» ҳақидаги илтимосларига улардан қуруқ жавоб олаётганини ҳеч нарса билан изоҳлаб бўлмайди. Бу ҳам етмаганидек, истиқболли янги технология бузилмоқда. Муаллифлар жамоасининг кўп йиллик меҳнатига ҳақ тўланмасдан келинмоқда. Янги технологиянинг бош истеъмолчиси — Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг бир қатор бўлинмалари билан ҳам шундай вазият юзага келди. Улар фирманинг лицензия шартномаси тузиш тўғрисидаги мурожаатига ҳеч эътибор бермасдан чигитни плёнка остига экиш усулини бир неча йиллардан бери қўллаб келмоқда.

Сеялка ишлаб чиқаришга лицензия шартномаси тузган «Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» Давлат акциядорлик жамияти билан молиявий ҳисоб-китоб муаммолари вазиятни янада чигаллаштирмоқда. Лицензия шартномасида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳуқуқи берилган корхона ҳар чоракда патент эгаларига ҳар бир сеялкани сотишдан тушган соф фойда ҳисобидан 35 фоиз ҳажмида пул мукофоти бериши кўзда тутилган. Гап Давлат акциядорлик жамияти ҳозир бу миқдорга рози эмаслигида бўлмай, фақат 1,5 фоиз тўлашга рози бўлаётганида ҳам эмас. Технология муаллифлари шартнома тузилган вақтдан бери улар ҳисобидан миллион сўмлаб пул ишлаб топган улкан корхонадан умуман бир тийин ҳам олмаганлар.

Андижон сеялкаларини ишлаб чиқариш фойдали. У фақат ушбу маҳсулотга талаб камаймаётгани билан боғлиқ эмас. «Кашфиётлар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси патенти берилган технология асосида маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхона маълум муддатга олинган фойдадан солиқ тўлашдан озод этилиши туфайли даромад анча кўпаяди.

Натижада ҳозир «Идрок-ЛТД» фирмаси катта молиявий қийинчиликларга дуч келмоқда. Фирма чигитни плёнка остига экиш техологиясини такомиллаштиришни давом эттираётган олимлар ва конструкторларга ойлик маош тўлашдан ташқари янги усулни ишлаб чиқиш учун Фан ва техника давлат қўмитасидан олинган маблағ — 1,5 миллион сўм қарзни ҳам қайтариши керак.

Доимий молиявий муаммоларга қарамасдан муаллифлар жамоаси янги технология устида ишлашни давом эттирмоқда. Чигит экишга мўлжалланган агрегатлардан ташқари улар бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари учун ҳам янги истиқболли сеялкалар яратиш устида ишлашмоқда, бундай сеялкаларни ҳам кўплаб ишлаб чиқариш мўлжалланган.

«Идрок-ЛТД» илмий-ишлаб чиқариш фирмаси жамоасининг ипакчилик соҳасидаги ютуқлари ҳам аллақачон тан олинди. Шунингдек, бу ерда Фан ва техника давлат қўмитасининг буюртмаси бўйича пиллани тўйинган буғ билан дастлабки ишлов бериш учун янги ноёб технология ва саноат қурилмаси ишлаб чиқилди ва синовдан ўтказилди. Буларни ишлаб чиқариш учун ҳам бир туркум патентлар олинди. Мутахассисларнинг ҳисоб-китоби бўйича, янги технология ва асбоб-ускуналарни республиканинг ипакчилик тармоғида қўллашдан келадиган иқтисодий самара йилига 15 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Бу технологияга аллақачон хорижлик ипак ишлаб чиқарувчилар катта қизиқиш билан қарамоқдалар.

Илғор, юқори самарали технология муаллифлари ўзларининг интеллектуал мулкларидан фойдаланишдан фойда олиш ҳуқуқига эга бўла туриб, нега ҳозиргача илтимос қилишга мажбур бўлмоқдалар?

Анна ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

«ҚИЛМИШИМДАН ПУШАЙМОНМАН»

Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов 1 апрель куни оммавий ахборот воситалари вакиллари билан қилган мулоқотини жон-дилимиз билан тингладик. Қора ниятли бузғунчи кучлар таъсирига тушиб қолиб, тўғри йўлдан адашганлар ўз хатоларини тан олиб, айбларини эътироф этиб келсалар, ундайлар қилмишлари учун жавобгарликдан озод этилишини эшитдик. Ота фарзандига нисбатан кечиримли бўлганидек, йўлбошчимиз ҳам юрт фуқароларига катта мурувват кўрсатди. Кун сайин гуллаб-яшнаётган Тошкентимизда бўлиб ўтган террорчилик воқеаларидан кейин бу йўл нақадар хавфли ва фожиали эканлигини кўпчилик англаб етди. Адашганлар ўз хоҳишлари билан ҳуқуқ-тартибот идораларига келиб, ақидапарастларнинг кутқусига учиб чалғиганликларини астойдил тан олиб, афсус-надоматлар чекишмоқда.

Эгилган бошни шамшир кесмас деганларидек, ҳаётий тажрибасизликлари, билими саёзлиги туфайли боши берк кўчага кириб қолганларнинг оғу билан заҳарланган вужудларини поклаб олишга имкон туғилди. Қатъий қилиб айтилганидек, агарки бу ғамхўрликни ҳис қилмай, нобакор қилмишларини давом эттирувчиларга орамиздан ўрин йўқ. Уларни мавҳ этишга Ўзбекистаонимизнинг қудрати етади. Жаҳолат ботқоғига ботганлар, кўзингизни очинг, умрингиз хазон бўлмасин, яхши деган ном қолдиришни ўйланг.

Тавба-тазарру

Самарқанд туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг Каптархона қишлоғида яшовчи Собир Рустамов иккинчи гуруҳ ногирони бўлишига қарамай ақидапарастларнинг йўлига тез кирди. 1998 йилнинг август ойида мушриф Абдуваҳоб Раҳимов билан танишиб қолади. У билан диний мавзуда суҳбатлашади. Собирга Абдуваҳоб Раҳимов «Ислом низоми» ва «Ал-ваъй» журналини бериб, уни «Ҳизбут-т-таҳрир» диний ташкилотига аъзо бўлишликка даъват этади. Беш марта шу йўсинда дарс ҳам ўтади.

— Қилмишимдан пушаймонман, мени кечиринглар, — дейди Собир Рустамов. — Президентимизнинг қалб эҳтироми ва ғамхўрлигини эшитиб, хузурингизга келдим. Халқим мени кечирсин.

Садри Мухторов Самарқанд шаҳрида яшаб, электр тармоқлари бўлимида монтёр бўлиб ишлайди. Ўттиз учга кирса ҳам оқ-қорани ажрата олмаганидан афсусда. Қарамоғида уч нафар фарзанди бор. Садрини ҳам қинғир ниятли мушриф йўлдан оздирди. Ўтган йилнинг июль ойида Абдуваҳоб Раҳимов унга диний китоблар берди. Уч марта дарс ўтди. Садри Мухторов ҳам қилмишидан пушаймон бўлиб, ўз хоҳиши билан прокуратурага келиб, китобларни топширди.

Зафар Нодиров Тойлоқ туманидаги С. Айний номли жамоа хўжалиги Маданият қишлоғида яшайди. Ҳеч қаерда ишламайди. Бекорчини йўлдан тойдириш осон-да. Ўтган йилнинг август ойида яна бир мушриф — Равшан Абдураззоқов билан тил топишиб қолади. «Хатарли тушунчалар», «Ислом низоми» ва экстремистик руҳдаги варақаларни олиб уларни ўқиб-ўрганади. Мушрифдан дарс «сабоқ» лари олади. Зафар Нодиров ҳам айбига иқрор бўлиб, бош эгиб ўз хатосини тўғри англаб, келажакда сабоқ чиқаришини билдирди.

Қиркни қоралаган Олим Хайдаров бола-чақасининг орзу-ҳавасини ўйламай қинғир йўлга кириб қолди. У эътиқодсизлиги оқибатида диний илм олиш мақсадида йўлдан адашди. Самарқанд туманидаги «Самарқанд» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи ҳамқишлоқлари орасида юзи шувут бўлди. Уни ҳам мушриф Равшан Абдураззоқов ўз домига тортиб бўлганди. Диний-экстремистик руҳдаги китобларни ўқиб, «Ҳизбут-т-таҳрир» оқимига кириш мақсадида билимини оширди, диний дарс олди. Олим Ҳайдаров бу оқимнинг мақсади халққа фақат зиён етказиш, мамлакатдаги осойишталикка раҳна солишдан иборат эканлигини англаб етиб, тавбу-тазарру қилиб, прокуратурага келди.

Президентимизнинг бағри кенг, кечиримли, мурувватли эканини суиистеъмол қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Жоҳил ақидапарастларнинг даъватларига учганлар бугун ўзлигини танисин. Кўр ҳассасини бир марта йўқотади деган нақл бор. Ақли расо киши бир тошга икки марта бошини урмайди. Бир умр сабоқ чиқаришга имкон яратилган экан, келинглар, ақл-идрокни ишлатиб, одамларга яхшилик қилайлик. Ахир эзгулик ва хайрли ишнинг эрта-кечи йўқ-ку.

Баҳодиржон САЪДУЛЛАЕВ,
Самарқанд тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси.

ОШ СУЗСАК ЎРТАДА БИР НАСИБА КАМ

«Минг тўққиз юз қирқ учинчи йилнинг август қуёши ўн беш кундан бери Орёл-Курск ярим доирасида жилва қилиб, муздек ер бағрида шайланаётган жангчилар вужудини иситиб турарди. Любаша ва Павловка қишлоқларининг ғарбидаги ўрмон уларни ўз бағрига олган. Олдинги чизиқдан атиги тўрт-беш километр орқада «дам» олаётган аскарлар окоплар, траншеялар, алоқа йўллари қазиш, блиндажлар, дзотлар ясаш, ўз қуролларини яна ҳам мукаммалроқ билиш, келажак ҳал қилувчи жангларга зўр бериб тайёрланиш билан банд эдилар. Шундай кунларнинг бирида оддий аскар Нурали Жолдасовга юртидан хат келди.

«Нурали ака, — деб бошланган эди хат, — менинг мактубимни олиб ажабланарсиз. Қиз боланинг аввал хат ёзиши одобдан бўлмаса ҳам, мени мажбур қилган сабаблар бўлди: фронтга кетганингизга ҳам ярим йилдан ошди, лекин сиздан хат келмагани эмас, номингиз чиқмагани мени ажаблантиради. Эшитишимга қараганда гвардиячи эмишсиз. Ростми? Газеталарда жуда кўп қаҳрамонларни, ҳатто бир-иккита фашистни ўлдирганларни ҳам ёзиб чиқишаяпти. Шуларнинг ичидан сизни қидираман, лекин қани топсам? Кеча ўртоқларим Савле, Чинўргул, Урқиялар мени жуда ёмон ерга қаратишди. «Нурали акангизнинг йўғон гавдаси фронтда ингичка бўлиб қолганга ўхшайди, кўринмай кетдилар», дейишди. Ер ёрилмади-ю, ерга кирмадим. Ундан баттарроғи бўлдим. Хуллас, гап шундай, Нурали ака.

Ғалабангизга интизор ва мардлигингизга умидвор бўлиб қолувчи Олмагул».

Олмагулнинг хати, айниқса сўнгги сўзлари нақадар жозибали ва ёқимли бўлишига қарамай, Нуралига севгилисининг таънасидек туюлди.

9 Май — Хотира ва Қадрлаш куни

Нурали жавоб ёзиб: ҳали мардликни кўрсатиш учун қизғин жанглар бошланмаганлигини, бунга зўр бериб тайёрланаётганини билдирмоқчи бўлди. Хатни ёзди ҳам. Лекин бу қуруқ баҳонага ўхшаб қолди. Хатни юбормай йиртиб ташлади...

Августнинг охирларида саҳарлаб фронт чизиғи устида даҳшатли снарядлар чақнади. Нурали бу дўзах оловларидан анча узоқда бўлса ҳам, момақалдироқдек бўкирган тўплар наъраси ва аэропланлар шовқинини эшитиб турарди. Немис-фашист армияси навбатдаги ҳужумга ўтди.

Нурали хизмат қилаётган гвардиячи қисм ҳам жангга кирди.

...Гвардиячи лейтенант Э. Левчук дурбинини кўздан олиб:

— Командасиз ўт очма, оғир бўл, — деди пулемёт ёнида турган Нуралига.

Кичик тепалик ёнидан чўзилган кенг пастқамликда элликдан ортиқ танк ва орқасида қумурсқа каби ҳадсиз-ҳисобсиз гитлерчилар кўринди. Дунёни шовқинга тўлдириб, даҳшат ва ҳайбат билан келаётган «тигр»лар билан «фердинанд»лар бундай даҳшатли курашни кўрмаган Нуралининг вужудини титратиб, устидан совуқ сув қуйгандай бўлди. Лекин фурсат ўтмасидан ўзини ўнглаб олди.

Отишга сигнал берилди: танкотар тўплар, автомату милтиқлардан патирлатиб ўт очилди. Нуралининг пулемёти ҳам бир зум тинмади. Фашист танкларидан бир қанчаси ёнди, еттитаси турган ерида туриб қолди, гитлерчи солдатлар эса ер бағирлаб ётиб қолдилар. Кейин офицерларининг зўри билан ўринларидан туриб, яна олға югурдилар. Шу вақт Нуралининг пулемёти тилга кирди. У элликдан ортиқ гитлерчини ер тишлатди. Бу ғалаба унга катта далда бўлди.

Алоқа йўлида кузатиб турган рота командири — гвардиячи катта лейтенант Иванчук Нуралининг забардаст гавдасини қучоқлаб:

— Яша ўғлим! Гвардиячи ана шундай жанг қилиши керак! — деди.

Нуралининг ичига чироқ ёққандек бўлди. У яна пулемёти ёнига ётди ва тепаликка қочиб бораётган гитлерчиларни ажал ўқлари билан «мукофот»лади...

Ана шу жангда кўрсатган жасорати ва мардлиги учун Н. Жолдасов II даражали Ватан уруши ордени билан мукофотланди.

Душман тор-мор этилиб, кўксига I даражали Ватан уруши ордени ҳам тақилганда, Нурали кулимсираб:

— Олмагул, жонгинам, мана энди хат ёзсам бўлади сенга, — деди...

Бундай жанг лавҳалари 1924 йилда Юқори Чирчиқ туманининг Қизил ту қишлоғида туғилган уруш ва меҳнат фахрийси, «Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси», туман «Суръат-Қарқон» газетасининг фаол жамоатчи мухбири Н. Жолдасовнинг фаолиятида жуда кўп бўлган.

Довюрак жангчи 1945 йилнинг декабрида урушдан соғ-саломат, кўкси орден-медалларга тўлиб қайтиб келди. Албатта, уни қарши олганларнинг ичида севгилиси Олмагул ҳам бор эди. Кўп ўтмай уларнинг тўйи бўлди. Нурали ака қишлоқдаги 15-ўрта мактабда ўқитувчилик қила бошлади. 1996 йилнинг 12 апрелида вафот этган Н. Жолдасов умрининг сўнгги йилларида маҳалла қўмитасига раислик қилди. Ўша даврда «Қизил ту» маҳалласи нафақат фуқаролар йиғинида, балки туманда энг намунали маҳаллалардан бирига айланди.

Н. Жолдасов фаол қишлоқ мухбири сифатида икки бор туман «Суръат» газетасининг фахрий ёрлиғини олишга муваффақ бўлганди. У ҳар томонлама билимли, етук, олийжаноб инсон эди.

Президентимиз 9 Майни Хотира ва Қадрлаш куни деб эълон қилган эканлар, биз тириклар Н. Жолдасов каби қалби дарё инсонларни чуқур ҳурмат билан ёдга оламиз. Охирати обод бўлсин, деймиз...

Абдураҳим МАТҚУЛОВ.

ФУТБОЛЧИЛАР ҚИШЛОҒИ

Оилавий жамоалар, кўча-кўча, маҳалла-маҳалла бўлиб футбол ўйнаганлар ҳақида газета-журналларда кўплаб мақолалар ёзилган. Ҳатто улар ҳақида фильмлар ҳам яратилган. Аммо бир қишлоқда 20 та футбол жамоаси тузилиб, уларнинг таркибида 300 дан кўпроқ бўз йигитлар ва ўрта ёшли кишилар тўп сураётганлигини ҳамма ҳам билмаса керак.

Спорт

Тўғриси, аввалига мен ҳам ишонмадим. Лекин Жарқўрғон туманидаги Алишер Навоий номли хўжаликда бўлганимда бунга амин бўлдим. Бу ерда 17-50 ёшлилардан ташкил топган 20 та футбол жамоаси бор.

Албатта ҳар бир ишнинг, воқеа-ҳодисанинг сабаби бўлади. Бундан беш йил муқаддам шу ерлик Аҳмад деган йигит отаси Қодир бобо хотирасига футбол турнири ўтказиш тўғрисида тенгқурларига гап солади. Бу уларга маъқул тушади. Аҳмад турнирга соврин қўяди. Мусобақа кутилганидан ҳам зиёда ўтиб, қишлоқдошлар футбол жамоалари тузсак қандай бўларкин, деб ҳаракатга тушадилар.

Қишлоқда футболнинг бу қадар ривожланишида яна бир муҳим сабаб бор. Бу ерда спортнинг у ёки бу тури бўйича танилган кишилар кўп. Улар футбол жамоаларини тузиш, турнирлар ўтказиш билан бирга мусобақаларга ҳакамлик ҳам қилишади.

Футбол жамоаларининг ташкилий қўмитаси, ўз низоми бор. Ҳайъат аъзолари — баобрў кишилар. Футбол мусобақалари, турнирлар белгиланган қатъий тартибда ўтказилади.

Футбол жамоасига аъзо бўлиш ҳам осон эмас. Шартлари қаттиқ. Хоҳиши бор кишидан аввало соғлиғи тўғрисида маълумотнома талаб этилади. Низомга бўйсуниш, тартиб-интизомли бўлиш шарт.

Аммо қишлоқ футболининг ривожланиши, жамоаларнинг туман ва вилоят мусобақаларида қатнашиши йўлида бир талай муаммолар бор. Қишлоқда 20 та футбол жамоаси тузилиб, ўзларича тўп сурişаётганлигини на туман, на вилоят спорт мутасаддилари билишади. Улар ақалли сўз билан ҳам далда бераётгани йўқ. Футбол жамоаларига ҳомийлар, мураббийлар керак. Ахир, бугун бўлмаса, эртага улар орасидан катта футболда қатнашиб, мамлакат шарафини ҳимоя қиладиган уста спортчилар етишиб чиқиши мумкин-ку.

Ҳозир қишлоқ футболчиларининг ҳатто ўз стадиони ҳам йўқ. Ўйинлар мактаб футбол майдонида ўтказилади. Алишер Навоий номли хўжалик бошқаруви раиси Х. Жўраев стадионга эмас, теннис корти қурилишига ер ажратди. Албатта, турли спорт иншоотлари кўп бўлгани яхши. Аммо хўжакўрсинга қуриб, эртага уни ўз ҳолига ташлаб қўйишдан нима фойда? Қишлоқларда футболга қизиқиш катта экан, буни ҳисобга олиш мақсадга мувофиқ эмасми?

КАРТИНГЧИЛАР МУСОБАҚАСИ

Янгиер шаҳрида бўлиб ўтган картинг спорти бўйича республика биринчилиги мусобақаларининг илк босқичи ниҳоясига етди. Унда барча вилоятлардан келган 146 нафар картингчи иштирок этди.

Омад ҳамиша машаққатларни матонат билан енга олган жасоратли спортчига кулиб боқиши шубҳасиз. Уч кун давом этган картингчилар мусобақаси буни яна бир бор исботлади. Умумкоманда ҳисобида Наманган вилояти вакиллари биринчи, сирдарёликлар иккинчи, фарғоналик картингчилар эса учинчи ўринни эгаллади. Ғолибларга соврин ҳамда эсдалик совғалари топширилди.

(ЎзА).

ДАРДГА ДАРМОН МАСКАН

Қизириқ туманидаги «Наврўз» соғломлаштириш масканида бултур 800 нафар қишлоқ хўжалик ходими ўз саломатлигини тиклади. Даволашнинг турли усуллари қўлланилаётган мазкур шифо масканида яқинда иссиқ қум билан даволаш ҳам йўлга қўйилди.

Суратларда: 1. Парафин билан даволаш бўлими ҳамшираси Шарофат Жумаева. 2. Даволовчи шифокор Шаҳло Бўриева беморлар билан суҳбатда.

Р. АКБАРАЛИЕВ олган суратлар.

«РОҲАТ» КЎЛИНИНГ НОЛАСИ

«Роҳат» кўли олдидан ўтсам, раҳматли бувижонимнинг «Сув ҳам нондай азиз!» — деган ўгитлари қулоғим остида қайта-қайта жаранглайди. Хаёлимни эса, ҳинд санъаткорлари яратган «Фарзандлар» фильми банд этади. Бу фильмни кўрганимда жуда қаттиқ таъсирланганман. Чунки унда сувсизлик боис ақлдан озган аёл қўлида бир пиёла тутиб: — «Сув, бир пиёла сув беринг, яхши инсонлар!» — дея одамларга ялиниб ёлворади. Ҳа, жуда аянчли лавҳа, шундай эмасми?

Мустақил Ўзбекистонда сув сероб. Аммо бу уни исроф қилиш мумкин, дегани эмас! Сувни ифлослантиришга йўл қўймаслик ва унинг экологик тозалигини сақлаш ҳар бир инсоннинг бурчидир.

Лоқайд бўлмайлик

«Роҳат» кўли Тошкент шаҳри билан вилоятни боғлаб туради. Бундан бир неча йиллар илгари кўл атрофида яшайдиган одамлар оқшомларни кўпинча зилол сув бўйида ўтказишар эди. Ёзнинг иссиқ кунларида эса, кўл бўйи дам олиш масканига айланарди. Ҳозир-чи? Ҳозир бу ер сезиларли даражада ўзгарди — сув ифлосланган. Шу ерлик маҳалла аҳли ҳеч тап тортмай чиқиндиларни сувга ташлашади. Шунинг оқибатида сўлим оромгоҳ аянчли манзара касб этаётир. Инсон табиатни она деб атайди. БУ — уни оёқости қилиш, кўлни чиқиндилар билан тўлдириш дегани эмас-ку! Наҳотки буни шу одамлар тушунмаса!

Бувимларнинг айтишича, илгари ариқдан сув олиб ичилар экан. Ҳозир шундай тоза сув оқаётган ариқни топиш мумкинми? Табиатга шундай ёмон муносабатда бўлсак, йиллар ўтиб, тоза бир қултум сувга муҳтож бўлиб қолмаймизми?

«Роҳат» кўли сиз билан бизнинг эътиборимизга муҳтож. Чунки кўлнинг шундай аянчли аҳволга тушиб қолишида ўзимиз айбдормиз.

Истиқлолдан кейин шаҳримизда қанча хилма-хил фавворалар қурилди, буларни кўриб, кўз қувонади. Лекин шундай бир пайтда «Роҳат» кўлига кўзингиз тушса, хафа бўлиб кетасиз. Кўлнинг шовқинига қулоқ тутинг: «Ёрдам беринг, ҳой яхши инсонлар!»

Сайёра СОИПОВА.

ЭЛ НЕТИБ ТОПГАЙ МЕНИКИМ...

Кўҳна диёримизда адабиёт, санъат, маданиятнинг теран томирлари узоқ асрларга бориб уланади, имон-эътиқод, фиқҳ илми — фалсафа маънавиятнинг мустаҳкам устунлари бўлган. Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, маънавиятимиз сарчашмасидан тўла баҳраманд бўлиш имконияти вужудга келди. Масаланинг ғоят аҳамиятга молик эканлиги инобатга олиниб сиёсий, ижтимоий, иқтисодий янгиланишлар билан бир қаторда маънавият диққат марказида турибди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги фармони ва бошқа ҳужжатларда маънавият борасидаги ғоят муҳим вазифалар белгилаб берилган. Уларни амалга ошириш учун масала моҳиятини атрофлича ёритиб берадиган қўлланмалар зарур. Қувасой тадбиркорлик ўқув-илмий ишлаб чиқариш маркази томонидан фалсафа фанлари доктори, профессор М. Абдуллаев ва фалсафа фанлари номзоди, доцент М. Ҳусанбоевларнинг маънавият ва маърифат асосларини ўрганувчиларга ёрдам тариқасида чоп этилган «Маънавият» китоби ана шу мақсадга қаратилган.

Муаллифлар ўз фикрларини баён этишда тарихан шаклланган тушунчаларга, айни чоғда Президентимиз Ислом Каримовнинг фикр-мулоҳазаларига таянишади. Жумладан, ўзбек халқи миллий маънавиятини яққол намоён этадиган юксак инсонпарварлик, бағри кенглик, меҳмондўстлик, барча миллат ва элат вакилларига самимий иззат-ҳурмат, катталарга эҳтиром ва бошқа хусусиятлар алоҳида таъкидланади. Маънавият алоҳида шахснинг билими, ақл-заковати, дунёқараши билан ва айни чоғда у яшаб турган жамият, иқтисодий муносабатлар, мафкуравий тушунчалар, ҳуқуқий меъёрлар, диний ақидалар билан чамбарчас боғланиб кетади. Шунинг учун ҳам турли ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда бу узвий боғлиқлик кўздан қочирилмаслиги керак. Масаланинг бу жиҳати республикамиз раҳбариятининг диққат марказида бўлиб келаётгани таҳсинга лойиқ. Президентимиз таъкидлаганларидек «Бозор муносабатларига ўтиш — кўр-кўрона мақсад эмас, балки иқтисодни ўнглаш, жамиятни янгилаш йўли. Демократик давлат қурмоқчи эканмиз, энг аввал ижтимоий адолат принципларига содиқ бўлиб қолишимиз керак... Бозор иқтисодиёти деб инсон маънавиятини унутиш гуноҳ бўлади. Нуқул пул ва фойда кетидан қувсакда, аммо одамларимиз руҳан қашшоқ бўлиб қолишса, бундай жамиятнинг ҳеч кимга кераги йўқ».

Биз илдизлари минг йилликларга бориб тақаладиган маданий, маърифий ва маънавий бойликка эгамиз. Зардуштийликнинг моҳияти, ундан кейинги давр маданий ва маънавий қадриятлар китобда тадқиқ этилган. Ўрта Осиё халқлари маънавий тараққиётида IX—XV асрлар ўзига хос юксалиш даври бўлди. Айни шу даврда зардуштийлик, қадим юнон маданияти ва ислом дини таълимоти асосида янгича қадриятлар шаклланди. Бу қадриятлар ичида шубҳасиз тасаввуф таълимотига асосланган комил инсонни шакллантириш ғояси етакчи мавқе касб этди.

Тасаввуф назарий жиҳатдан VII асрда Муҳаммад пайғамбар фаолияти билан боғлиқ ҳолда шаклланганлиги манбаларда қайд этилган. Тасаввуф даставвал Эронда, IX асрда Туркистонда кенг ёйила бошлайди. Унинг кенг кўламдаги таълимотга айланишида араб олимлари —

Сарчашма

Ҳасан Басрий, Робиа, Бистомий, Мансур Ҳаллож, форсигўй алломалар — Аттор, Румий, Саноий, Жомий, туркийзабон мутафаккирлар — Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Югнакий, Абдухолиқ Ғиждувоний, Нақшбанд, Ахмад Яссавий, Сулаймон Боқирғоний, Машраб кабиларнинг хизмати каттадир. Демак, тасаввуфнинг назарий асослари уч тилда юзага келган ва ривожлантирилган, бунда юқоридаги алломаларнинг устози бўлган Юсуф Ҳамадонийнинг алоҳида ўрни бор.

Тасаввуф қоидалари асосан қуйидаги ахлоқ унсурларида ўз ифодасини топган. 1) «талаб»-комиллик сари қадам; 2) «ишқ» ўз мақсадига меҳр; 3) «маърифат» — инсон сирларидан воқиф бўлиш; 4) «истиғно» — мақсадни тақдир деб тушуниш; 5) «ҳайрат» — инсоний феъл-атвордан завқланиш; 6) «тавҳид» — мақсадга ишонч; 7) «фахру фано» — комилликка иштиёқ сезиш, ҳосил қилган сифатларни амалда қўллаш.

Тасаввуф инсон феъл-атворига оид қоидаларни шунчаки баён этиб қолмасдан уларнинг моҳиятини ҳар томонлама тушунтириб беради, айнан ушбу таомиллар негизида умр кечиришни тақозо этади. Уларнинг муайян йиғиндиси тариқатлар деб ном олган. Бу тариқатлар эса ранг-баранг бўлиб, Туронзаминида улардан учтаси кенг оммалашган эди. Булар яссавийлик, нақшбандийлик ҳамда кубравия таълимотидир.

Тариқатлар машҳур намояндаларигина эмас, балки аниқ фанларни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшган буюк олимлар ва мутафаккирлар — Муҳаммад ал-Хоразмий, Аҳмад ал-Фарғоний, Абу Наср Фаробий, Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Юсуф Хос Ҳожиб каби сиймоларнинг ҳам Ўрта Осиё ҳудудида яшовчи халқлар маънавий ҳаётида ўрни беқиёс бўлган.

Туронзамининининг маънавий, маданий ва маърифий юксалишида буюк соҳибқирон Амир Темур салмоқли ўрин тутади. Айниқса «Темур тузуклари»да баён этилган муҳим ахлоқий фазилатлар ҳануз ўз аҳамиятини сақлаб қолмоқда. Зеро, бутун ҳаракатни умум манфаатига қаратиш, бировга бесабаб озор етказмаслик, ёрдам сўраб келганларни самимий қабул этиш, доимо ҳақиқатгўйликбилан иш тутиш, ҳеч қачон бировга ҳасад қилмаслик каби хислатлар эскириши мумкинми? Мирзо Улуғбек, Заҳриддин Муҳаммад Бобур ва бошқа тарихий шахсларнинг халқимиз маънавиятини бойитишдаги ўрнини ҳам мустақиллик туфайли биз қайтадан кашф этдик. Йўлбошчимиз таъкидлаганларидек комил инсон деганда биз, аввало онги юксак, мустақил фикрлай оладиган, хулқ-атвори билан ўзгаларга ибрат бўладиган, билимли, маърифатли кишиларни тушунамиз.

Маънавий баркамол инсоннинг шаклланиши осон кечадиган жараён эмас. Нафс баласидан тортиб иродасизлик, лоқайдлик, мансабпарастлик ва бошқа кўплаб иллатлар ўз домига тортмоқчи бўлади. Ҳалоллик, тўғрисўзлик инсонни безайди. «Садди Искандарий» достонида баён этилишича, мамлакат подшосига сарой қурдириш учун текис ўсган устун керак бўлиб қолади. Буни бир кампирнинг ҳовлисидан топадилар. Катта олтин эвазига бу кексанинг розилиги билан уни саройга олиб кетадилар. Иншоот битгач, кампирни ҳам тантаналарга таклиф этишади. Онахон ҳовлисидан келтирилган дарахт бошдан-оёқ зар билан қопланган эди. Кампир беихтиёр дарахтга қарата «Тўғри ўсганинг учун менигина эмас, ўзингни ҳам зарга бурқабсан!» дея хитоб қилади.

Афсуски, ҳозирги баъзи қийинчиликларни рўкач қилиб, ҳаромдан ҳазар қилмайдиганлар оз эмас. Бошқача айтганда, маънавият масалаларига эътиборни ҳар қачонгидан ҳам кучайтириш давр талабидир. Сўз юритилаётган китобнинг сўнгги қисмида маънавиятимиз намояндалари ҳаёти, фаолияти, ижодига оид қисқача шарҳлар берилганки, уларни ўқиб биз қандай буюк маънавият ворислари эканлигимизни дилдан ҳис этамиз. Бундай улкан маънавий бойликдан бенасиб юриш бир умр саводсиз қолишга монанддир, десак асло муболаға қилмаган бўламиз.

Ш. АЛЛАМОВ.

«АЛАН СЕРВИС» АЖ
барча турдаги
тракторлар
эҳтиёт қисмларини
таклиф этади
Дўконимизда ҳамиша Т-28, МТЗ-80, «Алтай» ва бошқа русумли тракторларнинг 500дан ортиқ эҳтиёт қисмлари пул ўтказиш йўли билан сотилади
Манзил: Тошкент шаҳри, Жарқўрғон кўчаси, 43-уй. «Сельхоззапчасти» дўкони. Телефон: (3712) 96-63-21.

ҚУТЛАЙМИЗ!

Муҳтарама Қирғизой, Шоҳиста ва Шаҳло Лутфуллаева! Сизларни Тошкент вилояти Чиноз тумани Турсунбой Эрназаров номли ва Навоий номли жамоа хўжаликларидаги барча қариндош-уруғларингиз, ёр-биродарларингиз, хусусан, оилангизнинг қадрдони Нишонали Ниёзов номидан туғилган кунларингиз муносабати билан чин дилдан самимий табриклаймиз. Сизлар учун ғоят қувончли бўлган шодиёна гўзал баҳор бутун тароватини кўз-кўз қилаётган кунларда кетма-кет нишонланиши оилангизга шоду хуррамлик бахш этишини тилаймиз. Энг эзгу ниятлар билан муборакбод этар эканмиз, Сизларга сиҳат-саломатлик, узоқ умр тилаб, хонадонингизда доимо тинчлик-хотиржамлик бўлишини ният қилиб қоламиз.

БУ ОЛАМНИНГ СИРЛАРИ КЎП

Умрлар бўладики... Тавротда айтилишича Одам Ато 930 йил, Нуҳ пайғамбар 950 йил яшаган. Иброҳим алайҳиссалом 175 ёшида ва Исоқ пайғамбар 180 ёшда вафот этишган.

Инсоннинг қанча йил яшаши атоқли олим Пифагорни ҳам жуда қизиқтирган. У инсон ҳаётини ҳам йилнинг тўрт фасли билан тасниф қилган. 20 ёшгача бўлган ҳаётни оёққа туриш «баҳор», 20 дан 40 ёшгача одамни ёз фаслига қиёслаган. 40 ёшдан 60 ёшгача ўтган ҳаёт унинг кучга тўлган даври «кузи», ниҳоят 60 дан 80 ёшгача кечган умрни қарилик ва сўниш, яъни «қиш» деган.

Буюк Гиппократ умрни ўн даврга бўлиб, биринчисини 0—7 ёш, иккинчисини 7—14, учинчисини 14—21, тўртинчисини 21—28, бешинчисини 28—35, олтинчисини 35—42, еттинчисини 42—49, саккизинчисини 49—56, тўққизинчисини 56—63 ва ўнинчисини 63—70 ёшгача белгилаган. Ушбу ҳисобга қараганда ҳар 7 йилда инсон умрида жиддий ўзгаришлар бўлиб ўтади. Шунинг учун одамлар 7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63, 70 ёшларидан жуда қўрқишган. Бошқа бир таснифда бу ўзгаришлар 7 эмас, 9 кўрсатилган ва ана шу иккала таснифда ҳам бўладиган 63 ёш жуда хавфли саналган. Умуман олганда ушбу таснифларнинг ҳар ўзгариш даврининг уч йили олинса, масалан 6, 7, 8; 27, 28, 29; 48, 49, 50; ёки 62, 63, 64 ёшлари инсон умрининг энг оғир, ўзгаришлар кўп бўлиб ўтадиган даврлари ҳисобланади ва бу пайтда кўпгина дард ва таҳликаларни бошидан кечиради.

Биласизми?

* * *

Узоқ йиллик кузатишлардан маълум бўлишича дунёда энг кўп яшайдиган тирик мавжудот бу дарахт-секвоядир. Аммо ундан сарв дарахти ҳам қолишмайди. Шундайларидан бири Мексикада ўсадиган сарв дарахтининг ёши 7000 йилдан ҳам ошади. Тирик жонзотлардан энг кўп яшайдигани бу улкан тошбақалардир. Улар 200 йилгача умр кўришади.

* * *

Буюк бобокалонимиз Абу Носир Форобий 70 дан ортиқ тилни билган, жумладан араб, форс, юнон, санскрит, лотин ва бошқа тилларда бемалол суҳбатлашган.

* * *

Абу Райҳон Беруний модданинг эркин тушиши қонунини (кейинчалик Галилей) ва дунёнинг тортишиш қонуни (Ньютон)ни ўз маслакдошларидан олти юз йил аввал аниқ кўрсатади ва исбот қилади.

* * *

Дунё борки одамлар вақтни санаш йўлларини қидиришади. Бунинг учун улар тақвимлар ўйлаб топишган. Шундай тақвимларнинг энг мукаммалларидан бири Умар Хайём тузган тақвим. Унинг ноаниқлиги ҳозирги аниқ асбобларда синалганда 19 секундни кўрсатди ва бу ноаниқлик 4400 йилда бир суткани ташкил қилади. Бугунги кунда биз фойдаланиб келаётган Григориан тақвимининг ноаниқлиги 26 секундни ташкил қилиб, ҳар 3333 йилда бир суткага фарқланади. Умар Хайём ўз тақвимига кун ва туннинг тенглигини сана, йилнинг боши қилиб олган. 22 март, Наврўз байрами шунга таянади.

* * *

Улуғ аждодларимиздан Жамшид Коший Ғиёсиддин 1385 йилларда туғилган бўлиб у ўз ҳаёти давомида кўплаб илмий ихтиролар яратди. Айниқса математика оламида унинг ихтиролари буюк. У Ньютондан кўп асрлар олдин ҳозирги кунда Ньютон биноми деб аталмиш қонунни ихтиро қилди. Ўнлик касрларни Стивендан олдин, тенгламанинг тўртинчи даражасини Феррарида аввал, натурал сонларнинг тўртинчи даража қаторини Фермидан илгари ва бошқа шунга ўхшаш бугунги кунда Оврупо олимларининг номлари билан аталиб келаётган кўплаб қонунларни аллақачон очган эди.

Тўпловчи
С. ЙЎЛДОШЕВА.

Тошкент вилояти Тошкент туманидаги А. Икромов номли 19-ўрта мактаб томонидан 1994 йили Ҳамидова Нилуфар номига берилган А 573418 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги илмий-ишлаб чиқариш маркази, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институти жамоалари техника фанлари доктори, профессор

Мажид Саидович ҒАНИЕВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Бош муҳаррир
Ўткир РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими — 1-36-56-30, Иқтисодиёт, тадбиркорлик ва чорвачилик бўлими 1-36-54-51. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0271, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00